

novinky z radnice

foto: E. Ursinyová



■ august/september

■ číslo 7/8

■ ročník XX

■ mesto Trnava

Možnosti letu

Pred začatím letných dovoleník zažili letecké spoločnosti dva čierne dni.

Prvý a posledný júnový deň stratili airbusy kontakt s riadiacou vežou a ich lety skončili tragicky. Stovky cestujúcich nedosiahli cieľ svojej cesty.

Dovolenka, pracovné či súkromné povinnosti sa nečakane, v priebehu niekoľkých sekúnd, spolu s ich nositeľmi stratili v nekonečnom mori.

Ostal smútok v srdciach príbuzných a podvedomý strach vo vedomí viacerých nezainteresovaných.

V rýchlej dobe sme si zvykli na podobné nešťastia zabudnúť. Nové informácie postupne utlmujú prvotné pocity a nepokoj z nešťastí.

Letíme ďalej životným letom k vlastným cieľom rýchlosťou, ktorá nedovoľuje pristaviť sa. Veríme, že naše lety sa ešte nekončia a máme na ne každý deň právo. Až kolízia s inou ako vysnívanou realitou či havária blízkych nás núdzovo prinúti uvažovať nad hodnotami a váhou každodennej možnosti letu.

Generácie predkov si vytvárali pre obnovenie spojenia s riadiacou vežou života – rozumom a vierou – dni voľna, ktoré im umožňovali načerpať energiu i odvahu pre všedné chvíle i budúcnosť.

V modernom svete napriek mnohým technickým uľahčeniam namáhavej práce redukuje dni pokoja, čas pre ujasnenie cieľa cesty.

Zdá sa nám to zbytočné.

Všetko je jasné. Vieme, čo potrebujeme pre šťastie, a tak je zbytočné strácať čas premýšľaním. Nepotrebujeme sa ani radiť. Stačí mať voľný

koridor a letieť vpred. Veríme, že hmla a búrky kríz sú iba poruchy v atmosfére, ktoré nás nemôžu zastaviť. Znovu obnovené zisky a trh

pretrhnú čierne mračná okolo nás.

No pri troche súdnosti si s pribúdajúcimi rokmi uvedomujeme hranice nielen vlastného tela, ale i poznania. S poznaním rastie i dôležitosť

ujasnenia si mapy našich cieľov. Nejde len o zisky a zábavou naplnený čas.

Kvalita a zmysel letu s ostatnými pasažiermi získava rokmi na váhe.

I všetko to, kde sa nás život dotkol v celej svojej hĺbke.

Krátke zastávky a pristátie na zemi sú dôležité.

Kvôli kontrole životných máp a ich porovnaniu s poriadkom prírody, bez čoho sú naše plány nezmyselné.

Vzlietnuť je možné za predpokladu energie, kontaktu s riadiacou vežou a ak má mať let zmysel, musí mať jasný i cieľ. Dovolenka, krátke pristátie, vytvára možnosť načerpať sily, ujasniť si kurz i kontakt s okolím.

Okružná križovatka na Trstínskej ulici je už prejazdná v oboch smeroch

Po čiastkovej kolaudácii a dohode s dopravnou políciou 10. júla Mesto Trnava s jeden a polmesačným predstihom odovzdalo do užívania novú okružnú križovatku na Trstínskej ulici. Týmto krokom bola opäť umožnená doprava na Senicu v oboch smeroch a zrušená obchádzka pre ťažkú dopravu na Hornú Krupú. Tretí pruh smerom na Cukrovú ulicu bude sprejazdnený po dokončení premostenia riečky Trnávky



v pôvodne dohodnutom termíne ukončenia prác do 31. augusta 2009. Mesto Trnava uprednostnilo variant postupného odovzdávania stavby do užívania s cieľom čím skôr umožniť plynulú tranzitnú dopravu na značne zaťaženej Trstínskej ulici. Predpokladaná suma na realizáciu celej stavby je viac ako 2 milióny eur.

-eu-, foto OIV MsÚ

Začala sa revitalizácia priestoru za daňovým úradom

Výmenou elektrických káblov a inštalovaním nového osvetlenia sa v júli začala postupná revitalizácia štvorhektárového verejného priestranstva v obytnom súbore Hlboká za daňovým úradom. Práce budú pokračovať rekonštrukciou pôvodných chodníkov, ku ktorým pribudnú aj nové, situované v prirodzených vyšliapaných trasách.



(dokončenie na str. 2.)

Ukončenie tejto etapy sa predpokladá v októbri, na ňu bude v novembri nadväzovať vysadenie niekoľkých desiatok stromov. Podľa slov Ing. Jarmily Garaiovej z úseku urbanisticko-architektonickej koncepcie mestského úradu to budú listnáče, ktoré sú zaujímavé jarným kvitnutím, okrasnými plodmi alebo jesenným vyfarbovaním listov, textúrou, prípadne habitusom a ich kompozícia rozčlení územie obytného súboru na viacero funkčných zón. Mesto predpokladá, že do konca roka vyčerpá na rekonštrukčné práce a výsadbu približne 265 551 eur (8 miliónov slovenských korún).

V ďalšej etape prác, ktorá sa, ak to umožní krízou ovplyvnený rozpočet mesta, začne na jar budúceho roku, dostane každá z týchto zón vlastnú charakteristiku v súvislosti s účelom, na ktorý má slúžiť. Vzniknú tu oddychové zóny s názvami Pod korunami stromov, Zelené terasy, Sad, Park a dve hracie zóny – jedna v hornej časti územia, druhá pri kopci Agátka. Počíta sa aj s výsadbou trvalkových záhonov.

Medzi obytnými domami na Hlbokej a Základnou školou na Spartakovskej ulici by mal vzniknúť parkovo upravený priestor s prírodným charakterom, kde sa budú striedať otvorené, svetlé trávnaté a lúčne plochy so zátišiami pod korunami stromov. Mestská samospráva má ambíciu prispieť týmto spôsobom k zlepšeniu životných podmienok na sídlisku, poskytnúť obyvateľom priestor na regeneráciu a vytvárať prírodný genius loci tejto lokality.

-eu-

Granty a dotácie od trnavskej mestskej samosprávy

Napriek kríze Mesto Trnava aj v tomto roku podporuje formou grantov projekty a aktivity jednotlivcov, občianskych združení, neziskových organizácií a ďalších inštitúcií vo viacerých oblastiach života spoločnosti. Najviac finančných prostriedkov – približne 110 600 eur – rozdelila mestská samospráva do začiatku júla v sociálnej oblasti a takmer 100 000 eur šlo na podporu športových aktivít. Do oblasti kultúry mesto rozdelilo vyše 75 000 eur, na vzdelávacie projekty vyše 28 000 eur, na aktivity mládeže viac ako 26 000 eur, sumou 5 350 eur boli podporené malé ekologické projekty.

Podporené projekty v sociálnej oblasti sa zameriavajú najmä na rehabilitáciu, rekondičné pobyty a integráciu zdravotne postihnutých do spoločnosti, skvalitnenie liečby, zdravotnícku osvetu, charitatívne podujatia, protidrogovú prevenciu. Podporená bola aj jednotka intenzívnej starostlivosti na detskej klinike Fakultnej nemocnice v Trnave. Mesto každoročne prispieva aj na výstavbu hospicu Svetlo a činnosť občianskeho združenia Rodina. Sumou 4 000 eur mesto tento rok prispelo aj na opravu fasády Kostola Najsvätejšej Trojice z prvej polovice 18. storočia.

Trnavský šport mestská samospráva dotuje formou grantov na realizáciu množstva projektov menšieho rozsahu, na organizovanie športových súťaží alebo príspevkami na činnosť športových klubov. Rovnakým spôsobom je prostredníctvom súťaže o granty podporované dianie v oblasti kultúry a okrem toho mesto poskytuje pravidelné dotácie aj na realizáciu etablovaných kultúrnych podujatí a činnosť umeleckých združení reprezentujúcich Trnavu.

V rozpočte mesta sú každoročne zahrnuté tiež položky na ďalšie činnosti potrebné v živote mestského spoločenstva ako napríklad dotácia na mestskú autobusovú dopravu, ktorá v tomto roku predstavuje 863 042 eur, alebo dotácia pre mestskú televíziu vo výške približne 73 000 eur.

-eu-

V skratke

■ Únia miest Slovenska vyzvala vládu na dialóg o riešení dopadov krízy na samosprávu

XIX. snem Únie miest Slovenska prijal Vyhlásenie k hospodárskej a finančnej kríze. Podľa snemu z prognózy daňových príjmov jednoznačne vyplýva, že situácia v rozpočtoch samospráv bude omnoho vážnejšia, ako bolo doposiaľ prezentované Ministerstvom financií SR. Dramatický pokles daňových príjmov, ktorý bude pokračovať aj v rokoch 2010 a 2011, však nie je spôsobený len nižším rastom ekonomiky, ale aj legislatívnymi zmenami, ktoré prijala vláda v súvislosti s „bojom proti kríze“. Ich dopady predstavujú až 40% aktuálneho odhadovaného výpadku daňových príjmov v porovnaní s novembrovým odhadom MF SR. Prezídium Únie miest, uvedomujúc si vážnosť situácie, obracia sa s výzvou na predsedu vlády Róberta Fica i všetkých členov vlády Slovenskej republiky, aby sa začal spoločný dialóg v zmysle záväzku vlády rokovať o otázkach spojených s riešením dopadov finančnej a hospodárskej krízy na mestá a obce v záujme zachovania rozsahu a kvality verejných služieb na miestnej úrovni.

■ Trnava bude mať nové obchodné centrum

Začiatkom budúceho roka má byť ukončená výstavba Business Centra Aquapolis v Trnave, ktoré poskytnú nové pracovné podmienky pre firmy nielen z Trnavy, ale aj širokého okolia. Ide o prvý administratívno-obchodný projekt tohto rozsahu v Trnavskom kraji, podobné centrá už stoja v Bratislave a Košiciach. Vlastníkom projektu je spoločnosť PRODEAL z Bratislavy a developerom Tatra Residence, s.r.o.

Budova pozostáva z troch vzájomne prepojených architektonických celkov s rôznym počtom podlaží. K dispozícii má byť 12 200 m² kancelárskych priestorov

a ďalších 1 800 m² na obchodné prevádzky a služby.

V prízemných častiach budú situované reštaurácie, kaviarne, obchodná galéria, banka, lekáreň, či notár. Pod celým komplexom sú dvojpodlažné garáže pre 250 áut. Ďalších 26 parkovacích miest bude na parkovisku pred komplexom.

Slávnostná spomienka na Slovenské národné povstanie

Slávnostné zhromaždenie spojené s položením vencov sa uskutoční pri príležitosti 65. výročia Slovenského národného povstania 27. augusta o 11.00 h na Univerzitnom námestí v Trnave. Organizátorom slávnosti je Trnavský samosprávny kraj spolu s Mestom Trnava, Okresným výborom Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a Územnou vojenskou správou v Trnave.

■ Jubilejná konferencia Ochrana života

Jubilejná 10. konferencia Ochrana života, ktorá sa bude konať v dňoch 25. a 26. septembra na Trnavskej univerzite, je venovaná aktuálnej téme Dôstojnosť človeka od počatia. Konferencia s účasťou odborníkov z Chorvátska, Poľska a Česka je orientovaná na medicínske, biologické, filozofické, teologické a etické aspekty danej témy s dôrazom na zachovanie dôstojnosti človeka od počatia. Nové medicínske technológie, akými sú výskumy na ľudských embryách, reprodukčné biotechnológie, používanie kmeňových buniek na liečenie a mnohé ďalšie, ktoré zasahujú do života jedinca i rodiny, prinášajú nové otázky. Súbor viac ako tridsiatich prednášok jubilejnej konferencie prinesie početné odpovede. Komisia sa bude konať pod patronátom doc. Ing. Martina Mišuta, CSc., rektora Trnavskej univerzity v Trnave, Ing. Štefana Bošňáka, primátora mesta Trnava, Ing. Jána Figela, komisára Európskej únie a ďalších.

■ Arcidiecézne stretnutie mládeže s biskupmi v Trnave

Nádej 2009 je názov arcidiecézneho stretnutia mládeže s biskupmi, ktoré sa uskutočnia od piatku 28. do nedele 30. augusta v trnavskom mestskom amfiteátri. Už po dvanásty rok pozýva Trnavská arcidiecéza v posledný prázdninový víkend mladých ľudí zo všetkých farností zažiť spoločenstvo so svojimi biskupmi a povzbudiť sa vo viere. Tohtoročné stretnutie organizované v spolupráci s mestom Trnava bude po prvý raz v rozsahu troch dní. Pre účastníkov je pripravený bohatý duchovný aj zábavný program: chvály, modlitby, workshopy na rôzne témy, zaujímavý film, ale aj možnosť celonočnej adorácie a sv. omša s arcibiskupom Róbertom Bezákom. Nechýbajú ani známejšie osobnosti či hudobníci.

■ Na Fotoarte v Hlohovci sa budú prezentovať Trnavčania

Na prvý súťažný Fotomaratón, ktorý sa uskutočnil koncom júna v Hlohovci, nadviaže od 14. do 16. augusta ďalšia akcia s názvom Fotoart 2009 s dejiskom v exteriéri a interiéri hlohovského Empírového divadla. Cieľom organizátorov – združenia umeleckých fotografov z Trnavy a trnavského regiónu s názvom fotoGEN je založenie novej tradície s prínosom pre amatérskych a poloprofesionálnych fotografov i širokú verejnosť. Na podujatí, v rámci ktorého bude otvorená výstava fotografií Trnavčanov Pavla Pechu a Rasťa Čambála, preto nebude chýbať seminár pre účastníkov Fotomaratónu pod vedením trnavského fotografa Blažejka Vitteka s následným vyhlásením výsledkov a odovzdaním ocenení. Na druhý deň, v sobotu 15. augusta, sa uskutoční workshop tematicky zameraný na fotografovanie portrétu v exteriéri pod vedením Rasťa Čambála. „Už azda niet rodiny, v ktorej by nebol aspoň jeden digitálny fotoaparát. Málokto sa však technikou fotografovania zaoberá aj do hĺbky, pojmy ako zlatý rez, kompozícia, expozíčný čas sa nevyskytujú v našom

slovníku temer vôbec. Osveta v tejto oblasti môže byť preto užitočná,“ povedal člen združenia fotoGEN, trnavský fotograf Ľuboš Vlček.

Súčasťou Fotoartu budú aj koncerty Martina Geišberga, skupiny LaBon, Filipa Mareka Záleského a skupiny DVA z Česka, literárne pásmo Mäsožravé kreslo v interpretácii autora – Trnavčana Pera Le Kveta, umelecká inštalácia „nepotrebných vecí“ a fotopark – exteriérová výstava fotografií.

■ Kurz pre opatrovatel'ky v domácom prostredí

Akreditovaný opatrovateľský kurz Opatrovateľka v domácom prostredí otvára v dňoch od 24. augusta do 6. septembra Centrum pomoci a vzdelávania v Trnave v spolupráci s Trnavským samosprávnym krajom a Mestom Trnava. Je to ďalšie podujatie v rámci aktivít, ktorými centrum napĺňa jeden zo svojich cieľov – zabezpečiť vo všetkých formách paliatívnej a hospicovej starostlivosti ochranu duchovných hodnôt odkázaných osôb. Závazné prihlášky môžu záujemcovia o kurz zasielať na adresu Centrum pomoci a vzdelávania, o. z., Novosadská 4, Trnava 917 01.

■ Vyrúbané stromy na Bottovej budú nahradené novou výsadbou

Mesto Trnava vydalo povolenie na výrub štyridsiatich dvoch stromov v areáli Základnej školy na Ulici Jána Bottu. Ide prevažne o neošetrované ovocné dreviny s nízkou sadovníckou hodnotou a čiastočne preschnuté topole, ktorých konáre sa pod vplyvom silného vetra lámali a mohli ohroziť okoloidúcich. Stromy ustúpili výstavbe softbalového ihriska, v areáli školy sa však uskutoční hodnotná náhradná výsadba.

■ Separovaný zber odpadu už aj v centre mesta

Od júla sa začal separovaný zber odpadu aj v historickom centre Trnavy. Občania sú informovaní prostredníctvom letákov, aké

druhy odpadu môžu separovať a aký je harmonogram odvozu, ktorý zabezpečuje A.S.A., s. r. o. Rovnako ako na sídliskách, aj v centre sa separuje do vriec alebo kontajnerov papier, plastové fľaše a obaly, plechovky od nápojov a tetrapakové obaly.

■ Ako to bude na tohtoročnom Tradičnom trnavskom jarmoku?

Tradičný trnavský jarmok 2009 sa uskutoční od štvrtka 10. septembra do nedele 13. septembra. Novinkou tohto ročníka je situovanie kultúrnych podujatí a ukážok ľudových remesiel nielen v historickom centre na Trojičnom námestí a Hlavnej ulici, ale aj v zrekonštruovanom amfiteátri. Ďalšie jarmočné lokality budú na uliciach Paulínska, Dolné bašty, Dolnopotočná, Hornopotočná, Hviezdoslavova, občerstvovacie centrá nájdu návštevníci na Dolných baštách, atrakcie aj v Orolskej záhrade a na Štadióne Antona Malatinského. Predaj jarmočného tovaru sa začne

každý jarmočný deň o ôsmej hodine ráno a potrvá do siedmej hodiny večer s výnimkou nedele, keď bude predaj ukončený o hodinu skôr. Stánky s občerstvením budú otvorené vo štvrtok do 22. hodiny, ďalšie dni do polnoci, atrakcie ukončia prevádzku o desiatej večer, posledný deň o ôsmej večer.

Miestne komunikácie Hlavná, Dolné bašty, Športová, Paulínska, Halenárska, Hollého, Dolnopotočná, Trojičné námestie, Hviezdoslavova, Pekárska, Hornopotočná a Radlinského budú pre dopravu úplne uzavreté od 9. do 13. septembra od 6. hodiny ráno do 22. hodiny večer. Doprava bude organizovaná prenosným dopravným značením. Obyvatelia s trvalým pobytom v lokalite jarmočiska majú vjazd umožnený. Majitelia obchodov, zásobovatelia a účastníci jarmoku – predajcovia sú povinní mať kartu, oprávňujúcu na vjazd do jarmočiska, ktorú od 12. septembra môžu dostať na mestskom úrade.

-eu-

Prvý polrok s nemčinou v materských školách

Interkultúrne vzdelávanie detí a dospelých je názov projektu, ktorý sa od 1. februára 2009 realizuje aj v našom meste. V júni 2009 sme ukončili prvý školský polrok s nemčinou v našich materských školách.



creating the future

Programm zur grenzüberschreitenden Zusammenarbeit SLOWAKEI - ÖSTERREICH 2007-2013
Program cezhraničnej spolupráce SLOVENSKÁ REPUBLIKA - RAKÚSKO 2007-2013



EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

Od februára do júna 2009 sa do projektu zapojilo 419 detí v štyroch trnavských materských školách (MŠ Murgašova, MŠ Okružná 19, MŠ Okružná 27, MŠ V jame). Deti pod vedením lektoriek nemeckého jazyka Mgr. Lucie Babečkovej a Bc. Adriany Frankovej sa hravou formou zoznámili s jazykom našich susedov zážitkovými metódami v prostredí svojej materskej školy. Ich polročné úsilie bolo odmenené symbolickým vysvedčením a sladkou odmenou.

V druhej polovici marca sme pre rodičov detí v zapojených materských školách pripravili úvodné semináre s cieľom oboznámiť ich s projektom, do ktorého budú prostredníctvom pripravovaných aktivít zapojení spoločne so svojimi deťmi.

Zamerali sme sa aj na ďalšie vzdelávanie pedagógov a lektorov z týchto materských škôl. Projekt sa oficiálne začal 27. apríla štartovacím podujatím, ktorý pre projektové tímy, pedagógov, lektorov a predstaviteľov partnerských miest a obcí zorganizoval Lead partner v rakúskom Hófleine. Na tomto podujatí sa zúčastnilo

viac ako 200 zástupcov všetkých partnerov projektu. Mesto Trnava reprezentovalo 12 zástupcov mesta a materských škôl, ktorí sa aktívne zúčastňujú na realizácii projektu. Stretnutie bolo prvým impulzom k vzájomnému poznávaniu sa, k nadväzovaniu a rozvíjaniu spolupráce materských škôl a obcí z prihraničných oblastí Slovenska a Rakúska.

Súčasťou ďalšieho vzdelávania je aj realizácia seminárov a prednášok v Trnave alebo v niektorom z partnerských miest a obcí. Jedným z prvých bol seminár



Výučba cudzích jazykov a dieťa predškolského veku, ktorý sa uskutočnil 22. júna v zasadačke Mestského úradu v Trnave a zúčastnilo sa ho 26 pedagógov a lektorov nielen z Trnavy, ale aj z ostatných partnerských miest a obcí.

Implementácia projektu potrvá 41 mesiacov – od 1. februára 2009 do 30. júna 2012. Počas tohto obdobia sa deti budú aj naďalej hrovou formou zoznamovať s nemčinou a v spolupráci s materskými školami v Rakúsku sú pre nich a ich rodičov pri-

pravené spoločné aktivity na Slovensku i v Rakúsku. Pedagógom a lektorom v rámci ďalšieho vzdelávania ponúkame zaujímavé témy seminárov, prednášok, workshopov i konferencií, ktoré sa uskutočnia nielen v Trnave, ale aj v iných mestách Trnavského či Bratislavského kraja, ako aj na pôde nášho rakúskeho partnera. Pre pedagógov, lektorov i predstaviteľov mesta sú pripravené hospitácie a exkurzie v partnerských rakúskych regiónoch s cieľom výmeny skúseností, nadväzovania partnerských kontaktov a rozvoja cezhraničnej spolupráce slovenských a rakúskych obcí a školských zariadení v ich pôsobnosti. V poslednom polroku realizácie projektu sa uskutoční medzinárodné evalvačné podujatie, na ktorom budú predstavené a vyhodnotené výsledky projektu a navrhované riešenia jeho udržateľnosti.

Niekoľko údajov o projekte (stav 30. 6. 2009)

8 + 2 partneri projektu (dvaja sú bez finančnej spoluúčasti)

Lead Partner: Úrad dolnorakúskej krajinskej vlády / Oddelenie materské školy a školy v St. Pölten

Hlavný partner za Slovensko: PP1 – Mesto Senica

Partneri projektu: Enviropark Pomoravie, nezisková organizácia, Mesto Skalica, Mesto Trnava, Obec Záhorská Ves, Mestská časť Bratislava – Jarovce, Mestská časť Bratislava – Čunovo, Mestská časť Bratislava – Rusovce, Centrum ďalšieho vzdelávania UK v Bratislave

Do celého projektu je zapojených 59 miest a obcí z Rakúska i zo Slovenska, 79 materských škôl, 97 skupín v materských školách, cca 3 100 detí, cca 620 pedagógov, 26 lektorov, cca 7 500 rodičov a starých rodičov, cca 200 nositeľov rozhodnutí, 100 študentov Univerzity Komenského. Celkový rozpočet projektu: 1 568 136,83 €.

Ing. Katarína HARŠÁNYIOVÁ, manažérka projektu

Projekt je realizovaný v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007 – 2013 a je spolufinancovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Archívne dokumenty a fotografie z histórie Trnavy

Pred štyridsiatimi rokmi sa v Trnave uskutočnila prvá verejná diskotéka

Do redakčného archívu nám prednedávnom pribudla raritná, štyridsať rokov stará fotografia, ktorá dokumentuje významnú kapitolu z histórie populárnej hudby v Trnave – zrod tanečno-hudobného fenoménu s názvom diskotéka.

Diskotéky sú v dnešných dobách úplne bežnou záležitosťou, no nie je to až tak dávno, čo sme o nich ani nechyrovali. Na Slovensku sa objavili až koncom šesťdesiatych rokov uplynulého storočia.



Trnava nebola žiadnou výnimkou, ba dalo by sa povedať, že bola jedným z prvých miest na Slovensku, kde sa pravidelne usporadúvali verejné diskotéky. Prvá z nich sa uskutočnila len niekoľko týždňov po Bratislave. Zachoval sa aj jej dátum – nedeľa 16. február 1969. Tancachtiví návštevníci obľúbených mládežníckych popoludní, tzv. čajov o piatej, boli v spomínanej nedeľu veľmi prekvapení, keď zrazu v prestávke produkcie tam účinkujúcej hudobnej skupiny TAZ Quintet prišli na pódium dvaja priekopníci tohto, v tom čase u nás ešte úplne neznámeho druhu zábavy, Peter Horváth a Peter Radványi, priniesli si zo sebou stolík s gramofónmi a kopou vinylových platní a začali s pozvaním do tanca.

Po krátkom počiatočnom ťukávaní z oboch strán a odznení vtedajších hitov ako boli skladby Baby Come Back od Equals, Hey Jude od The Beatles, I've Gotta Get A Message To You od Bee Gees či Yummy Yummy od americkej skupiny Ohio Express, ľady sa prelomili, tanečný parket sa zaplnil a počiatočné nedôverčivé pohľady vystriedalo nadšenie.

Hodinová diskotéka s názvom Music Box si získala veľkú popularitu medzi mládežou a znela na kovosmaltských čajoch pravidelne až do roku 1972. Počas štyroch rokov svojej existencie mala 65 pokračovaní a pravidelnú účasť najmenej tisícky návštevníkov. Keďže v Music Boxe zneli najmä najnovšie skladby z angloamerických hitparád, aj napriek úspechu visel nad diskotékou neustále Damoklov meč zákazu. Ten prišiel niekedy v polovici štvrtej sezóny, keď obaja diskotekári dostali od usporiadateľov „zdvorilý list“, v ktorom im oznámili, že kvôli implantovaniu západných hudobných vplyvov do socialistickej kultúry sú už ďalej nežiaduci.

Napriek zákazom a rozličným kuvičím hlasom, diskotéky sú tu aj po štyridsiatich rokoch a dodnes patria k najpopulárnejšej a najžiadanejšej forme zábavy mladých ľudí.

Malú spomienku na začiatky diskoték v Trnave, ktorú evokuje táto fotografia, prinieslo v poslednú aprílovú nedeľu aj špeciálne podujatie v Amfiku, kde si členovia Old Boys Jazz Bandu zaspomínali na kedysi tak slávne „té o péci“ v Kovosmalte. Ako ich hostia vystúpili v programe aj obaja prví trnavskí diskdžokeji a pridali za hrst spomienok z diskotékoveho praveku.

Pripravil (B), fotografia z archívu Petra Horvátha

Ludia a udalosti v histórii Trnavy

august 2009

2. 8. 1909 – V Ratkovej sa narodil redaktor, historik, básnik a vysokoškolský pedagóg Ludovít LAŠÁN, ktorý pôsobil na PdFUK v Trnave, autor publikácie Mesto Trnava a jeho samospráva (100. výročie).

4. 8. 1984 – V Trnave umrel stredoškolský profesor, tréner športových gymnastiek a funkcionár TJ Slávia Trnava Ján NOVÁK (25. výročie).

5. 8. 1924 – V Trnave sa narodil lekár a odborný publicista Silvester KRČMĚŘY, náboženský aktivista, vydavateľ samizdatovej literatúry a spoluorganizátor Sviečkovej manifestácie v Bratislave r. 1988 (85. narodeniny).

9. 8. 1974 – V Trnave umrel učiteľ, zbormajster a dlhoročný dirigent spevokolu Bradlan Miroslav JAURA (35. výročie).

10. 8. 1919 – V Trnave bol založený Spolok čs. červeného kríža (90. výročie).

14. 8. 1919 – V Brne sa narodil umelecký fotograf a hudobník Jozef FILÍPEK, ktorý pôsobil v Trnave, kde aj umrel. Mesto Trnava mu udelilo roku 2000 Uznanie za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta (90. výročie).

14. 8. 1949 – V Trnave sa uskutočnila slávnostná vysviacka r.k. biskupov Ambróza LAZÍKA a Róberta POBOŽNÉHO, kvôli ktorej vtedajší mocipáni zakázali zastavovať vlakom na trnavskej železničnej stanici, aby tak zabránili účasti pútnikov z celého Slovenska (60. výročie).

15. 8. 1934 – V Trnave bola založená Muzeálna spoločnosť Františka Richarda Osvalda pri Spolku sv. Vojtecha, ktorá spoločne s Osvaldovým múzeom sídlila až do roku 1953 na Divadelnej ulici (75. výročie).

16. 8. 1939 – V Hrnčiarovciach sa narodil jezuitský misionár, publicista a redaktor slovenského vysielania Rádia Vatikán Timotej MASÁR, absolvent Strednej poľnohospodárskej technickej školy v Trnave, ktorý od roku 1968 pôsobí v Ríme, v Ra-

kúsku a vo Švajčiarsku (70. narodeniny).

19. 8. 1774 – Cisárovná Mária TERÉZIA darovala majetky zrušenej jezuitskej rehole v Trnave Trnavskej univerzite (235. výročie).

19. 8. 1989 – V Londýne umrel redaktor slovenského vysielania BBC, novinár, spisovateľ, básnik a prekladateľ Jozef ZVONÁR – TIEŇ, rodák zo Smolenickej Novej Vsi pri Trnave a absolvent trnavského gymnázia (20. výročie).

20. 8. 1934 – V Trnave sa narodil hydrogeológ, univerzitný profesor, odborný publicista a autor učebníc Ladislav MELIORIS, absolvent trnavského gymnázia, prvý profesor hydrogeológie na Slovensku vôbec a v rokoch 1985 – 90 rektor Univerzity Komenského v Bratislave (75. výročie).

20. 8. 1944 – V Leopoldove sa narodil prvotligový futbalista Dušan KABÁT, hráč Spartaka Trnava, ktorý prispel k zisku 5 majstrovských titulov (65. narodeniny).

23. 8. 1954 – V Trnave sa narodil prvotligový a medzinárodný basketbalový rozhodca Jozef JANČOVIČ (55. narodeniny).

25. 8. 1684 – Súd v Trnave odsúdil dve ženy podozrivé z bosoráctva na podrobenie sa skúške vodou v mestskom jazierku, ktoré ležalo medzi Bielym Kostolom a Ružindolom (325. výročie).

27. 8. 1909 – V Suchej nad Parnou sa narodil športovec a držiteľ viacerých ľahkoatletických rekordov MICHAL SIEGEL, ktorý študoval na trnavskom gymnázii a žil v Trnave, kde aj umrel (100. výročie).

29. 8. 1944 – Trnavská vojenská posádka sa ako jediná na západnom Slovensku prihlásila k SNP a spolu s dobrovoľníkmi odišla na povstalecké územie, kde sa potom zapojila do bojov (65. výročie).

31. 8. 1914 – V Trnave sa uskutočnila mobilizácia na začiatku I. svetovej vojny, v ktorej na rôznych európskych bojiskách padlo 236 obyvateľov mesta (95. výročie).

P.R.

Románska stavba s kostnicou pri bazilike

Cieľom archeologického výskumu, ktorý sa uskutočnil pri Bazilike sv. Mikuláša od 18. mája do 17. júla, bolo zodpovedať otázky vyplývajúce zo vzácneho nálezu románskej stavby, ktorá bola objavená minulý rok, keď si Trnava pripomínala 770. výročie slobodného kráľovského mesta. Vzrušujúca domnienka, že ide o najstaršiu sakrálnu stavbu v Trnave, vtedy ešte nebola s istotou potvrdená.

„Dnes už vieme, že sa nám naozaj podarilo odkryť sakrálnu stavbu z románskeho obdobia, ktorej začiatky siahajú približne do 11. storočia. Potvrdil to aj nález zvyškov keramiky z tohto obdobia v najspodnejšej vrstve. Do výšky približne 320 cm siahala vrstva ľudských kostí uložených anatomicky presne podľa predpisov na ukladanie kostí v karneroch – kostniciach, čo vypovedá o funkcii stavby. Ako kostnica slúžila podzemná časť, v nadzemnom podlaží bola zrejme kaplnka, resp. menší kostolík s apsidou. Ide teda o jedinú románsku sakrálnu stavbu v Trnave, výnimočnú aj tým, že na Slovensku je podobných sakrálnych stavieb približne iba devätnásť,“ informoval Novinky z radnice Erik Hrnčiarik z Katedry klasickej archeológie Trnavskej univerzity, ktorá výskum realizovala s finančnou podporou Mesta Trnavy.

Stavba je podľa odborného zistenia postavená z kameňa, ktorý pochádzal z kameňolomu v Dobrej Vode. Aj to znásobuje jej výnimočnosť, lebo takmer všetky pevné stavby v Trnave boli postavené z tehál. Ide zároveň o najväčší karner na Slovensku, paralela k jeho veľkosti sa nachádza najbližšie až v dolnom Rakúsku. Na Slovensku majú podobné stavby priemer 2 – 4 metre, trnavská má priemer asi 8 metrov. „Vypovedá to i o výnimočnom postavení samotnej Trnavy a počte jej obyvateľstva. Ak uvažíme, že karner slúžil asi 300 rokov, tak nám vychádza, že tam mohli byť uložené kosti približne 50-tich tisícov ľudí,“ podotkol Erik Hrnčírik.

V hrobách, ktoré boli odkryté na tomto mieste, sa našli rôzne drobné predmety – bronzové náušnice, bronzový prstienok z 12. storočia.

Stavba v roku 1360 v súvislosti s výstavbou kostola sv. Mikuláša zanikla a možno aj 300 rokov sa tu nepochovávalo. „Pravdepodobne sa však naďalej tradovala informácia, že v tejto časti bola kedysi kostnica, lebo sme našli aj jamy zasypané ľudskými kosťami, jednu z 15., druhú zo 16. a tretiu zo 17. storočia. Ich vznik môžeme spojiť s výstavbou a rozširovaním kostola sv. Mikuláša, keď stavebníci pri kopaní základov bočných lodí nachádzali ľudské pozostatky z predchádzajúcich období.“

Medzi najvzácnejšie nálezy z z mladšej vrstvy patrí pozlátený krížik zo 17. storočia. Pravdepodobne tu boli hroby zámožnejších ľudí, čo sa dá usúdiť nielen podľa nájdených medailónikov, ale aj podľa toho, že niektorí boli pochovaní v čizmách, čomu nasvedčuje približne dvadsať párov nájdených okutí. „Obutí zosnulí boli hneď po zmŕtvychvstaní pripravení na odchod do kráľovstva nebeského. Aj v tomto prípade ide raritu, lebo doposiaľ sa nikdy na Slovensku niečo podobné nezmalovalo,“ pokračuje Erik Hrnčírik. „Hroby s obutými zosnulými pochádzajú približne zo 16. – 17. storočia. V ženskom hrobe z tohto obdobia sa našiel aj pekný náramok z korálikov z horského krištálu a bielej sklenej pasty. Okrem toho sme našli v tejto časti 10 – 15 cm veľký medailón zo slonoviny, krásne vyrezávaný, čo tiež vypovedá o zámožnosti pochovaných zosnulých.“

3D rekonštrukcia trnavskej románskej stavby by mala byť v budúcnosti publikovaná v ilustrovanej o vedecko-populárnej knihe pre širokú verejnosť. Analýzy výsledkov archeologického výskumu budú zhrnuté v odbornej publikácii. Uvažuje sa aj o spôsobe prezentovania nálezu stavby priamo na mieste. Téma sa budeme ešte venovať v nasledujúcom vydaní.

Trnava bola súčasťou povstaleckého súkolia

Téma povstania by mala byť podaná pravdivo, očistená od ľudáckych a komunistických interpretácií



Slovenské národné povstanie patrí nepochybne k najvýznamnejším udalostiam z histórie Slovenska i slovenského národa. Vďaka nemu sa i Slovensko mohlo skloňovať v kontexte víťazných mocností druhej svetovej vojny. Organizovali a zapojili sa doň nielen slovenskí dobrovoľníci či vojaci, ale aj desiatky iných národov. Aj keď sa dnes neraz neprávnym význam Slovenského národného povstania vulgarizuje, dokonca sledujeme i zvýrazňovanie parciálnych negatívnych sprievodných

javov tejto vojnovej operácie, či dokonca účelové redukovanie samotného názvu len na slovo Povstanie, 65. výročie SNP je zaiste príležitosťou pristať sa pri tejto časti našich dejín, ktorých súčasťou bola i Trnava.

SNP bol akýsi prirodzený protitlak situácii, ktorá bola na Slovensku a zároveň kopírovala udalosti v celej Európe. Išlo najmä o silnejúci odpor voči fašizmu, jeho slovenskej verzii v podobe dobových totalitných inštitúcií, a vulgárnej netolerancii, ktorá bola dokonca u nás ošetrená i v legislatíve (postavenie židovskej či rómskej menšiny, násilné presadzovanie národného princípu nad občianskym, jednostranný konfesijný nátlak a i.). Povstaniu v Trnave a odchode trnavskej posádky do SNP predchádzali niekoľkomesačné prípravy spojené s aktivitami Karola Fraňa, Štefana Noska či Andreja Benku-Rybára. A práve Karol Fraňo s oficiálnym zaradením ako mobilizačný referent trnavského Doplňovacieho okresného veliteľstva sa stal povstaleckým veliteľom pre Trnavu. Často chodil do Banskej Bystrice, kde udržiaval stály kontakt s Jánom Golianom. Už 24. augusta 1944 od neho prevzal Karol Fraňo konkrétnu inštrukciu na ozbrojené povstanie. Podobne ako to poznáme zo životného príbehu vtedajšieho guvernéra národnej banky Imricha Karvaša, i Karol Fraňo reflektoval myšlienku Jána Goliana, aby sa sústredil materiálny vojenský potenciál na stredné Slovensko. Fraňo nariadil presun zbraní z Trnavy do Bratislavy (bolo to napríklad asi jedenapol tisíc pušiek, 6-tisíc kusov pištolí). K jednej z najvýznamnejších udalostí v Trnave pred vypuknutím SNP patrilo vyzbrojenie špeciálnej rot, ktorá mala ako partizánska jednotka pôsobiť v priestore Brezovej pod Bradlom. V raňajších hodinách 29. augusta vydal Ján Golian, náčelník Veliteľstva pozemného vojska v Banskej Bystrici, rozkaz na vyhlásenie najprísnejšej bojovej pohotovosti a okamžitú aktivizáciu obrany posádok. V Trnave veliteľstvo po prijatí rozkazu obsadilo a nariadilo strážiť mestský úrad a mestský rozhlas. Golianovo vyhlásenie bojovej pohotovosti oficiálne dorazilo do Trnavy 29. augusta 1944 o 13. hodine. Na zhromaždeniach sa väčšina dôstojníkov a vojakov trnavskej posádky spontánne pridala k SNP. Začala sa budovať obrana, boli obsadené prístupy do mesta, strategické body a inštitúcie. Asistovali aj miestni občania pri zatýkaní niektorých domácich ľudáckych exponentov a časti žandárov. Vojenské jednotky obsadili dôležité závody – Coburgove závody, či Vozovku. Trnavská posádka mala trošku špecifické postavenie – a do istej miery jej sťažovali úlohu niektoré faktory. Bola blízko Bratislavy, a preto viac pod

tlakom oficiálnych vládnych inštitúcií, na strane druhej bola jedinou posádkou, ktorá sa spolu s piešťanskými letcami do SNP pridala ako celok. Zrána 30. augusta vyhlásil miestny rozhlas v Trnave mobilizáciu, v tomto čase dobrovoľníci už doslova obliehali kasáreň, chýry o odchode do SNP sa šírili po meste už od večera, z 300 – 500 dobrovoľníkov prišlo napríklad viac ako 60 mladých ľudí. Podľa starších spomienok Ľudovíta Žvacha mala trnavská posádka po prezentácii, vystrojení a vyzbrojení viac ako tri a pol tisíce vojakov v plnej bojovej pohotovosti. „Na kasárenskom dvore predstúpil pred nich kapitán Čordáš a oznámil im rozhodnutie velenia povstať so zbraňou v ruke pred postupujúcou nemeckou armádou a domácim fašistickým zradcom, vybuchol neočakávaný jasot a všetci nastúpení sa dobrovoľne hlásili ísť do povstaleckého boja.“ Okolo jedenástej hodiny prišli na Posádkové veliteľstvo do Trnavy kuriéri prezidenta Jozefa Tisa, aby prehovorili dôstojnícky zbor ukončiť povstanie a neklásť odpor nemeckým vojskám. Keďže Trnava nerátala s pomocou posádok v Hlohovci, Sereďi a Nitre, opustilo vojsko i s dobrovoľníkmi Trnavu na pomoc povstaniu. Trnavská posádka odišla do SNP asi o 15. hodine na takmer päťdesiatke nákladných áut, 23 osobných autách a 130 povozoch (zaujímavosťou je, že mala napríklad aj 60 jazdeckých koní, 137 bicyklistov a 11 poľných kuchýň). Paradoxne dobrovoľníci a vojaci odchádzali práve vtedy, keď do mesta prichádzali okupačné jednotky, ktoré tu mali „urobiť poriadok“. Podľa pamätníkov SNP to bolo aj šťastie, pretože by prišlo k tragickému stretu a aj obetiam na civilných životoch. Úsek, ktorý trnavskí povstalci mali brániť, bol obrovský. Mali zabrániť preniknutiu nepriateľa v smeroch Baťovany – Veľké Pole – Horné Hámre – Žarnovica – Svätý Beňadik. Neskôr boli prevelení na iné úseky. Vojaci praporev Kremň a Dunaj, aj keď boli neustále v prvej bojovej línii a boje, hlavne v úseku Handlová, Zvolen a Banská Bystrica trvali denne, nepovolili. Statočne bojovali i po presune v noci 6. októbra do Kremnice a na Skalku v Kremnických horách. Pod tlakom nemeckých tankov a letectva boli nútení prejsť na partizánsky spôsob boja na Hrochof.

SNP bolo nakoniec potlačené a symbolicky vyvrcholilo smutne známym vyznamenaním nemeckých vojakov Jozefom Tisom na banksobystrickom námestí a nasledovalo obnovenie deportácií do koncentračných táborov.

SNP bolo teda jednou z vážnych vojenských operácií, ktoré celkom zmenili dovtedajší pohľad na Slovensko. A čo hovorí trnavský pamätník Slovenského národného povstania a zároveň člen Historicko-dokumentačnej a osvetovej komisie Oblastného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Trnave Ondrej Juriga na negatívne pohľady na SNP? „S historikom a skutočným odborníkom na SNP Jozefom Jablonickým som si porovnával vlastné historické skúsenosti. Slovenský štát, to bola veľmi roztrieštená spoločnosť. Bolo tam veľa prisluhovačov režimu, mnohí ho vnímali ekonomicky, mnohí prišli aj k majetkom za arizácie. Samozrejme, že sa im dnes dobre spomína na toto obdobie. Tie spomienky nevybledli, rodinná výchova posúvala tieto informácie ďalej, a rodinní príslušníci arizátorov dnes tiež nevedia prísť povstaniu na meno. Pred piatimi rokmi som čítal článok v jednom nemenovanom kultúrnom periodiku. Bolo mi z toho doslova zle. Tí autori neurážali len povstanie, ale ľudí, ktorí s ním súviseli. A to nie je dobré, pretože my máme históriu krátku, ešte chudobnú, musíme zvažovať, či sa budeme potierať medzi sebou. Ako si nás budú vážiť iné národy, keď si sami seba nevážime? Treba modernými formami hovoriť o našej histórii, o povstaní, o slovenskom štáte, aj o osobnostiach vojnových Slovenskej republiky pravdu, bez nadsadenia.“

Výročie vypuknutia Slovenského národného povstania je aj štátnym sviatkom Slovenskej republiky. Podľa odborníkov patrí do pomyselného súkolia rokov 1848 – 1918 – 1944 – 1968 – 1989. Je dôležité, aby sa udalosti týchto rokov stali súčasťou všeobecného

prehľadu každého z nás. A najmä mladých ľudí. Aj preto sa Historicko-dokumentačná a osvetová komisia Oblastného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Trnave rozhodla stručným prierezom protifašistického odboja v Trnave oboznámiť širokú verejnosť; pamätníkom pripomenúť a mladej generácii priblížiť novodobú dejiny Slovenska. Vypracovali projekt oslovovania najmä školskej mládeže s históriou druhej svetovej vojny, ktorý chcú realizovať na trnavských základných školách. Nie však formou besied s povstalcami či pamätníkmi. „Na jednej strane preto, lebo nám táto generácia sčasti už vymrela, na druhej strane – dnešná generácia potrebuje oveľa dynamickejšie a atraktívnejšie podanie týchto historických udalostí. Pre nás je dôležité, aby bola táto téma podaná pravdivo a očistená od rôznych interpretácií – či už ľudáckych alebo komunistických,“ dodal Ondrej Juriga.

*S použitím materiálov SZPB spracoval: -maju-
Fotografia Odchod trnavskej posádky do SNP je z archívu SZPB v Trnave*

Juraj Habelič na poštovej známke

Netreba pochybovať o tom, že ak na pamiatku niekoho vydajú poštovú známku, ide o významnú osobnosť. Platí to aj v Chorvátsku, kde dala v apríli tohto roka chorvátska pošta do obehu príležitostnú známku s portrétom spisovateľa a lexikografa Juraja Habeliča, ktorý študoval a pôsobil aj v našom meste.

Juraj Habelič sa narodil v rodine malého zemana z Turopolja v roku 1609. Pravdepodobne študoval na jezuitskom gymnázium v Záhrebe, v štúdiu pokračoval vo Viedni, kde v roku 1630 vstúpil do rádu jezuitov. Štúdium filozofie absolvoval v Grazi (1635) a ako učiteľ pôsobil na jezuitských gymnáziách v Rijeke, Varaždíne a Záhrebe.

Teológiu študoval v Trnave (1639 – 43), potom pôsobil na tunajšom jezuitskom kolégiu a v Trnave získal aj doktorát z filozofie. Nasledovalo miesto rektora jezuitského kolégia vo Varaždíne (1649 – 52) a Záhrebe (1654 – 66). Zaslúžil sa o pozdvihnutie záhrebského jezuitského gymnázia na akademickú úroveň v roku 1669. Zomrel v Záhrebe v roku 1678.

Od začiatkov chorvátskej literárnej historiografie až podnes sa pokladá Juraj Habelič za najvýznamnejšieho chorvátskeho spisovateľa kajkavského dialektu 17. storočia. Jeho hlavnými literárnymi dielami sú dve knihy religioznych textov: Mariánske zrkadlo (1662) a Prvý hriech nášho otca Adama (1674). Je zaujímavé, že v obidvoch dielach sa nachádza veľa údajov o vtedajšom živote a kultúre: o bývaní, obliekaní, stravovaní, ľudových zvykoch.

Ďalšie Habeličovo dielo Slovník (Dikcionar) je prvým lexikografickým dielom v kajkavskej literatúre. Obsahuje 12 000 slov a slovných spojení preložených do latinčiny. Slovník bol určený gymnazistom v severnom Chorvátsku, ale slúžil aj ako materiál pre Gazophylacium, ambiciózne lexikografické dielo Habeličovho súčasníka Ivana Belostenca (publikované až v roku 1740 po jeho smrti). S istým prekvapením možno zistiť, že prísny moralista Habelič uviedol vo svojom Slovníku dokonca štyridsaťjeden názvov pre rôzne druhy vína.

Nemožno nespomenúť, že to nie je po prvý raz, keď slovensko-chorvátske vzťahy našli svoj výraz v známkovej tvorbe. V roku 1999 venovali Slovenská a Chorvátska pošta v tzv. spoločnom vydaní príležitostnú známku Jurajovi Haulíkovi (resp. Haulikovi), prvému chorvátskemu kardinálovi a trnavskému rodákovi pri 130. výročí jeho úmrtia.



Ľudia a udalosti v histórii Trnavy september 2009

1. 9. 1714 – V Trnave sa uskutočnila slávnostná vysviacka novopostaveného barokového Kostola sv. Jakuba (295. výročie).

1. 9. 1929 – V Trnave otvorili Verejnú obchodnú školu (80. výročie).

3. 9. 1729 – V Trnave umrel prírodovedec, priekopník meteorológie a hydrológie v Uhorsku Vavrinec TAPOLČÁNI, profesor Trnavskej univerzity, dekan jej filozofickej fakulty a v rokoch 1719 – 21 a 1729 aj rektor (280. výročie).

3. 9. 1979 – V Trnave na Prednádraží slávnostne otvorili Strednú priemyselnú školu stavebnú (30. výročie).

4. 9. 1954 – V Trnave začalo svoju činnosť Krajské múzeum, dnešné Západoslovenské múzeum (55. výročie).

7. 9. 1914 – V Trnave sa narodil spisovateľ, prekladateľ a ev. kňaz Gustáv VIKTORY, ktorého pamiatku pripomína od roku 1993 pamätná tabuľa na Evanjelickom kostole v Trnave (95. výročie).

11. 9. 1919 – Mestské zastupiteľstvo v Trnave na svojom zasadnutí zriadilo komisiu, ktorá mala na starosti zavedenie elektrického prúdu v meste (90. výročie).

11. 9. 2004 – V Bratislave umrel hudobný skladateľ, klavirista a pedagóg Juraj BENEŠ, rodák z Trnavy a absolvent trnavského gymnázia, ktorý v rokoch 1974 – 83 prednášal na Katedre hudobnej výchovy PdFUK v Trnave (5. výročie).

12. 9. 1969 – V Bratislave umrel (pochovaný v Trnave) trnavský pekár a cukrár Štefan Cyril PARRÁK, zberateľ ľudového umenia a tvorca obrovskej zbierky keramiky, ktorej časť je v Západoslovenskom múzeu v Trnave, kde jeho pamiatku pripomína pamätná tabuľa (40. výročie).

15. 9. 1939 – V Trnave umrel zakladateľ slovenského ľudového bábkarstva Ján STRAŽAN, majiteľ kočovného bábkového divadla (70. výročie).

15. 9. 1979 – V Trnave sa začala výstavba novej budovy železničnej stanice (30. výročie).

16. 9. 2004 – V trnavskej Katedrále sv. Jána Krstiteľa odhalili pri príležitosti prvého výročia návštevy pápeža JÁNA PAVLA II. pamätnú tabuľu (5. výročie).

17. 9. 1964 – V Trnave odovzdali do používania novú budovu Pedagogickej fakulty UK (45. výročie).

17. 9. 2004 – V Trnave na budove radnice slávnostne odhalili pamätnú tabuľu významnému trnavskému rodákovi Jánovi SAMBUCOVI (5. výročie).

18. 9. 1994 – V Trnave sa uskutočnilo slávnostné znovu odhalenie Pamätníka holokaustu pred židovskou synagógou (15. výročie).

22. 9. 1914 – V Hornom Badíne sa narodil literárny historik, prekladateľ a editor Jozef AMBRUŠ, ktorý pôsobil dlhé roky v Trnave ako vedúci vydavateľstva Spolku sv. Vojtecha (95. výročie).

23. 9. 2004 – V Trnave umrel akademický maliar Július BARTEK, autor početných monumentálnych diel – vitráží, fresiek a mozaík, ktorý pôsobil od roku 1956 v Trnave (5. výročie).

24. 9. 1929 – V Trnave sa uskutočnili prvé verejné cyklistické preteky, v ktorých zvíťazil Eugen KRAPF z Klubu cyklistov Trnavy, neskorší neoficiálny majster Slovenska (80. výročie).

27. 9. 1864 – V Černej sa narodil politik, cirkevný hodnostár a publicista Andrej HLINKA, predseda Spolku sv. Vojtecha v Trnave, ktorého pamiatku v Trnave pripomína ulica nesúca jeho meno a pamätná tabuľa na budove Spolku sv. Vojtecha (145. výročie).

27. 9. 1934 – V Trnave sa narodil spevák, dlhoročný člen Opery SND v Bratislave a sólista SLUK-u Elemír SIEGEL (75. výročie).

28. 9. 1999 – V Trnave umrel sochár, keramik a výtvarník Miloš BALGAVÝ, nositeľ Ceny mesta Trnava (10. výročie).

29. 9. 1429 – Pri Trnave sa zišla uhorská krajinská hotovosť, ktorú zorganizoval kráľ ŽIGMUND proti husitom (580. výročie).
P.R.

Trnavské dni 2009 budú aj v znamení Novembra

Minuloročné stretnutie rodákov, ktoré sa nieslo v znamení 770. výročia povýšenia Trnavy na slobodné kráľovské mesto, zaznamenalo mimoriadny ohlas najmä v kruhoch našich zahraničných hostí. Preto sa jeho organizátori rozhodli pokračovať v projekte i v tomto roku. Pripravný tím pod vedením primátora mesta rozšíril okruh pozvaných hostí o ďalších vzácných rodákov a krajanov, ktorí šíria dobré meno mesta v zahraničí.

Tohoročný, už šestnásty ročník Trnavských dní, sa nesie v znamení viacerých výročí a udalostí, medzi ktorými dominuje retrospektíva na novembrové udalosti spred dvadsiatich rokov. Preto nebude chýbať stretnutie s niektorými osobnosťami Novembra '89, najmä s Vladimírom Oktavcom, ktorý bol prvý moderátor trnavských mítingov, s hercom a spevákom Mariánom Geišbergom, režisérom Jurajom Nvotom a ďalšími prominentmi týchto udalostí v Trnave. Ďalším akcentovaným problémom je stále aktuálna problematika emigrácie, ktorá bola prednedávnom opäť oživená predstavením Torontského slovenského divadla Horúce leto '68. Protagonistami tejto hry Viliama Klimáčka sú najmä reverend Dušan Tóth z Kanady a herecká osobnosť Evy Rysovej.

Novými hosťami Trnavských dní sú Stanislav Vallo, veľvyslanec SR v Taliansku, v diplomatickom rangu je aj Dezider Michaletz, honorárny konzul SR v Montreali.

Mimoriadnym podujatím bude otvorenie výstavy dnes už svetoznámeho maliara a grafika Stanislava Dusíka z Florencie, ktorý prednedávnom získal Cenu Fra Angelica za významný prínos v oblasti prezentácie kresťanského umenia. Vysoké vyznamenanie sv. Stolice získal v tomto roku aj MUDr. Rudolf Pullmann za celoživotné medicínske pôsobenie v záujme hodnôt lekárskej etiky. Svojou prednáškou sa predstaví aj Timotej Masár, SJ., zo Švajčiarska, ktorý dlhé roky pôsobil vo vysielaní Vatikánskeho rozhlasu. V oblasti internetovej komunikácie je dnes na poprednom mieste vo svete aj slovenská spoločnosť ESET (ochranný systém NOD), ktorej generálneho riaditeľa Miroslava Trnku oslovilo pozvanie do Trnavy.

V ďalších podujatiach Trnavských dní sa predstavia trnavskí zdravotníci z detašovaných pracovísk Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity, ktorí pôsobia v Afrike. Svoj projekt predstavia aj mladí ľudia z Trnavy, ktorí boli na misijnej ceste v Indii. Osobitné spomienkové podujatie pripravuje ev. obec a. v. v Trnave k 85. výročiu postavenia a vysvätenia ev. kostola. Významnou spomienkou bude aj 160. výročie založenia Katolíckych novín. Priebežne sa pripravuje otvorenie výstavy umeleckej kolekcie zo súkromnej zbierky Michala Želiara v radničnej kaplnke.

Samotný galaprogram Trnavských dní sa uskutoční 19. septembra o 18. hodine v Divadle Jána Palárika. Tak ako každý rok, i v rámci tohto programu bude účinkovať viacero umelcov, medzi nimi napríklad Marián Geišberg, Robo Opatovský, Kamil Mikulčík, Kamil Žižka, Daniel Heriban, Vlado Jedľovský. Predstavené budú ukážky z tvorby MUDr. Miroslava Danaja, Pavla Tomašoviča, izraelskej poetky Michal Snunit, ale najmä ukážka z novej kresťanskej opery Šavol, ktorej libreto napísal básnik a publicista Teodor Križka.

Vari najsilnejším okamihom sú chvíle, kedy sa naši krajanovia a rodáci z Európy i Ameriky opäť stretnú na trnavskej radnici. Je to intergeneračné stretnutie viacerých osobností, ktorí Trnavu nosia vo svojom srdci a toto mesto je pre nich aj v ďalekej cudzine „súkromným občianstvom“.

Peter HORVÁTH

Dal prednosť službe Bohu pred vedeckou kariérou

Medzi hosťami tohtoročných Trnavských dní bude aj páter Timotej Masár, SJ, ktorý už štyri desiatky rokov pôsobí v emigrácii. No ja som mal potešenie stretnúť sa s týmto vzácnym a zaujímavým človekom, ktorého hlas môžu pamätníci poznať z vysielania Vatikánskeho rozhlasu, už skôr, pri jeho nedávnej návšteve rodných Hrnčiaroviec nad Parnou, krátko pred jeho 70. narodeninami.

Páter Masár, chodili ste na Poľnohospodársku technickú školu v Trnave, potom ste vyštudovali aj Vysokú školu poľnohospodársku v Nitre. Počas štúdií ste vyhrávali recitačné súťaže, tancovali ste vo vysokoškolskom súbore Zobor, neskôr ste nastúpili úspešnú kariéru vo svojom odbore, boli ste vedecký pracovník, a potom, odrazu, ste všetko opustili a išli, laicky povedané, „za farára“. Prečo?



Keď volá Ježiš, je len jediná možná odpoveď, všetko opustiť a ísť za ním. Keď som cítil, že prišiel čas dať odpoveď, na jar 1968, rozhodol som sa. Chcel som byť kňazom a ním som. Mám nádherné povolanie, s možnosťou všestranného nasadenia, s jediným cieľom: viesť ľudí k Bohu. Nevieť si teraz predstaviť, čo by mohlo byť krajšie.

V minulosti to boli práve kňazi, ako bol napríklad Juraj Fándly, ktorí učili ľud novým metódam poľnohospodárstva, propagovali ovocinárstvo, včelárstvo, a pod. Mohli ste ako kňaz využiť vedomosti a skúsenosti nadobudnuté na Vysokej škole poľnohospodárskej a vo výskume?

Keď som vstúpil do jezuitskej rehole, počas dvojročného noviciátu v západnom Berlíne som udržoval kontakt s vedeckými pracovníkmi na tamojšej Technickej univerzite. Moji predstavení pôvodne ráтали s tým, že by som mohol neskôr pôsobiť na niektorej z našich univerzít v oblasti prírodných vied. Nakoniec som po štúdiách filozofie v Mníchove a teológie v Innsbrucku a v Ríme zakotvil vo Vatikánskom rozhlase. No musím povedať, že pomohlo mi všetko, čo som sa v živote naučil.

V Lexikóne katolíckych kňazských osobností Slovenska sa vo vašom biografickom hesle uvádza aj to, že ste misionár. Takisto ste uvedený aj v knihe Slovenskí misionári vo svete v 20. storočí. U nás je bežná predstava o misionároch, že pôsobia medzi nevzdelanými a chudobou trpiacimi domorodcami niekde v Afrike či v Ázii. Ako je to s vami? Ved' vy pôsobíte vo Švajčiarsku. Potrebujú Švajčiari misionárov?

Mám dojem, že bolo by potrebné najprv definovať, kto je dnes misionár a kde. Misionár – nevzdelanosť – chudoba – džungľa – domorodci – Afrika – Ázia, to je dávna minulosť. Mňa v spomínaných publikáciách ako misionára uvádzajú preto, lebo je to ich predstava: kto je v cudzine, je misionár. Prirodzene, aj Švajčiarsko, ako mnohé iné európske krajiny, je už misijnou oblasťou. Je tu stále menej kňazov, preto sem

prichádzajú misionári najmä z Poľska, z Nemecka, ale aj z Indie. Pôsobia v pastorácii vo farnostiach: slúžia bohoslužby, krstia, sobášia, pochovávajú. Tých Švajčiari potrebujú. Aj slovenskí saleziáni, ktorí pracujú vo Švajčiarsku pre Slovákov, sú misionári.

Po absolvovaní VŠ v Nitre a riadnej vedeckej aspirantúre ste v emigrácii získali ďalšie tri vysokoškolské a univerzitné diplomy, niekoľko mesiacov ste strávili u slovenských jezuitov v Kanade, pôsobili ste dlhé roky ako vedúci slovenského programu Rádia Vatikán, precestovali ste svet, spoznali ste sa osobne s mnohými vysokými cirkevnými hodnosťami, napríklad na tejto fotografii vás vidím s pápežom. Nechystáte sa podeliť o tieto svoje stretnutia a zážitky formou nejakej knihy spomienok?

Nie, o tom neuvažujem. Už som toho veľmi mnoho popísal. Pôbil som vo Vatikánskom rozhlase v troch pontifikátoch, aj v roku troch pápežov, Pavla VI., Jána Pavla I. a Jána Pavla II. Boli to veľmi pohnuté roky. V západnej Európe zúrili červené brigády, v Ríme teroristi zavraždili kresťansko-demokratického politika Alda Mora, priateľa Pavla VI. V deň atentátu na pápeža Jána Pavla II. 13. mája 1981 som bol v Ríme a bolo toho oveľa viac.

V roku 1981 bol v Poľsku vyhlásený vojnový stav. Vtedy som bol na stretnutí Jána Pavla II. s Lechom Walesom. Ale teraz žijem v okamihu. Minulosť je za mnou, nemôžem na nej nič zmeniť. Prijímam ju, snažím sa, opakujem a zdôrazňujem, snažím sa odpúšťať a ešte viac prosím o odpustenie. Budúcnosť mám vo svojich rukách len čiastočne, najdôležitejší okamih je TERAZ, a nechcem ho premárniť písaním memoárov.

Viem, že onedlho oslávite 70. narodeniny. Hoci ste stále aktívny a plný energie a do dôchodku sa ešte nechystáte, takéto životné jubileum býva akousi príležitosťou na obzretie sa dozadu, či na akúsi životnú bilanciu.

Pozrite sa: Ja som štyridsaťjeden rokov člen Spoločnosti Ježišovej. To je podstatné. Ako som už povedal, po štúdiách som na žiadosť generálneho riaditeľa, dnes kardinála pátra Roberta Tuccioho SJ, pôbil osem rokov vo Vatikánskom rozhlase. V roku 1983 som sa vrátil do Švajčiarska, kde som pracoval ako vedúci duchovných cvičení v exercičnom dome Bad Schönbrunn, potom v Zürichu ako duchovný vysokoškolských a univerzitných študentov. Okrem toho som bol aj administrátorom farnosti, päť rokov som bol duchovný maltézskeho rytierov a ich zdravotnej služby v Lichtenštajnsku a vo východnom Švajčiarsku, no hlavným zamestnaním vždy boli a naďalej sú exercície. Posledné tri roky pôsobím ako kazateľ v kostoloch v Zürichu a v našom jezuitskom kostole v Luzerne. To je moja krátka bilancia.

V tomto roku si pripomíname 20. výročie tzv. „nežnej revolúcie“, udalostí, ktoré zmenili náš svet. Ako ste to vnímali v tom čase? Mimochodom, viacerí emigranti pôsobiaci v zahraničí sa po roku 1989 vrátili z exilu trvalo na Slovensko. Nelákalo to aj vás?

Túto otázku po mojich primíciách v Hrnčiarovciach nad Parnou v auguste 1991 položil novinár pánovi arcibiskupovi Sokolovi. Odpovedal mu: „O tom rozhodnú Timkovi predstavení, o tom rozhodne páter provinciál.“ Len Boh vie, ako veľmi som po roku 1989 túžil vrátiť sa na Slovensko. Celé to revolučné obdobie som prežíval v exercičnom dome, v horách, pri televízore. Sledoval som, ako sa prebúdzala takzvaná katakombálna Cirkev, pre mňa uzavretý kruh, do ktorého som nikdy nemal prístup, keď som bol ako študent doma, ani počas môjho pôsobenia vo Vatikánskom rozhlase, ani potom. Nikto ma nepozval a keď som sám prišiel, zistil som, že do lásky a priateľstva sa nútiť nedá. Na Slovensko som sa vrátil dvakrát. Prvýkrát na jeseň roku 1994. Destinácia

znela: Fara Radvaň a vyučovanie náboženstva na ľudovej škole. Potom znova v roku 2004. Presne 1. mája, v deň, keď Slovensko vstúpilo do Európskej únie, som prišiel do Piešťan. A dvakrát som sa vrátil do exilu, 1996 a 2006, sklamaný, ale v presvedčení, že „kto položí ruku na pluh, nemá sa obzerať!“ Moje miesto je v mojej švajčiarskej provincii. Slovensko je a zostane môj rodný kraj, v ktorom mám svojich pár lúbostí a dedinku, najkrajšiu, v svete jedinú, domov drahý.

Niečo na záver nášho rozhovoru?

Ako bývalý víťaz celoslovenských recitačných pretekov Stredných poľnohospodárskych škôl na Slovensku si spomínam si na báseň Zelená ratolesť od Andreja Plávku. Z nej je tento verš: *Podaj mi ruku, človek, / chcem cítiť tvoje teplo. / A teraz sa mi priznaj, / stavať chceš raj, či peklo.*

Ďakujem za rozhovor a dúfam, že sa znova uvidíme na Trnavských dňoch.

Peter RADVÁNYI, foto: archív T. M.

Danaj vo vážnejšom, koncentrovanejšom tóne



Kedysi nemohol vydať platňu či knihu hocikto. A nebolo to len vecou ideológie. V porovnaní s minulosťou však dnes napríklad aj v Trnave vydáva svoje knihy kdekoľvek. Stačí, ak lepšie pozná grantové systémy jednotlivých inštitúcií či občianskych združení alebo má štedrých mecenášov. A tak musí čitateľ selektovať medzi skutočnou poéziou či tvorbou, a tou, ktorá sa len tvári ako umenie. Šťastí môžeme morálno-etický, a dá sa povedať, aj umelecký kredit autorov vyjadriť v jednoduchej rovnici: čím viac autor svoju knihu teatrálnu propaguje, tým viac jeho tvorba spĺňa skôr „mimoumelecké“ kritériá.

Celkom opačný je autorský prístup v tvorbe chirurga a profesora Miroslava Danaja. Splnenie poetologických kritérií, profesionálna pokora a žiadne slovo navyše. To je stručná charakteristika jeho novej básnickej zbierky Roztratená nahota. Autor ju tvoril niekoľko desaťročí. Je to logické, každý autor by mal byť kritický voči svojej tvorbe natoľko, že stále potrebuje na nej niečo vylepšovať. A v prípade Miroslava Danaja je to aj typické.

„Musel som najprv presvedčiť sám seba, aby boli básne publikované. Aké sú, musia rozhodnúť iní. Možno som mal šťastie, že som sa lekárom stal niekedy v dvadsiatke, až potom som začal písať. Hľadal som svoje miesto v živote. A pokiaľ ide o tému, nechcem písať o medicíne, naopak, dávam si pozor, aby som neupadal do profesionalizmu. A bolo by to nekorektné aj voči čitateľovi, vyťahovať niečo, čo je pre mňa profesionálne. Skôr išlo o to, popasovať sa s rôznymi bytostnými problematikami,“ hovorí profesor Miroslav Danaj.

Najnovšia zbierka autora Roztratená nahota (VMS, Martin 2009, ilustrácie Ľudovít Hološka) je súborom citlivých, koncentrovaných a formálne presných veršov. Je celkom inou, oveľa „vážnejšou“ zbierkou poézie, než je tá, ktorú poznáme z jeho minuloročnej prvotiny Niečím ťa možno liečim. Charakteristiku tohto výberu z tvorby potvrdzujú aj slová autora edičnej poznámky knihy Adrijana Turana: „Danajova najväčšia poetizujúca sila sa skrýva v konkrétnom, pomenovateľnom zážitku, keď autor vykresľuje presne zachytiteľný rozpoznaný ľudský osud.“

Zbierku Roztratená nahota rozdelil autor spolu s editorom Štefanom Haviarom do troch pomyselných tematických okruhov: Horiaca tráva, Trnky čo dokonali mrazy a Biela kľíči naružovo. Autor spolu s editorom vyberali do zbierky z viac ako 250 básní, paradoxne boli kritickým výberom, pričom neboli vo vzájomnom prieniku. Zbierka Roztratená nahota má reálnu ambíciu zaujať aj súčasného čitateľa poézie vo väčšom rozsahu, napriek tomu, že nepodlieza spomínané formálne a umelecké kritériá. „Nevytvára kaširovanú realitu, falošne nenapodobňuje, nepredstiera ničो neskutočné. U čitateľa predpokladá parciálnu spoluúčasť na dotvorení textu. Jeho verše nie sú určené ľahostajným a prudérnym. V tej istej básni v nádychu ponúka déja vu, výdychom je autorsky absolútne nový príbeh, impresia. Autor neblúdi v zakliatých krajinách, ani v trinástych komnatách. Poéziu nachádza tam, kde pulzuje reálny život (hypermarket, ulica, dom). Vie však prekvapiť a nečakane nachádza témy pod orechovou škrupinkou, na desiatom poschodí, v živom plote,“ napísala v recenzii poetka a literárna kritička Zlata Matláková.

Poézia v najnovšej zbierke Miroslava Danaja je teda pestrá, každodenná, ľahkovážna, no i filozofická. Bez moralizovania a falošného pátosu. Pripomeňme, že časť básnickej zbierky Roztratená nahota v talianskom preklade Pavla Štubňu zaradil šéfredaktor rímskeho literárneho periodika Slavia Dino Bernardini do najnovšieho čísla. Už v tejto chvíli má však profesor Miroslav Danaj v zálohe pokračovanie predchádzajúceho úspešného debutu krátkych myšlienok a aforizmov.

Martin JURČO, foto: autor

Vyšla fotografická kniha o autistických deťoch

Výstava študentov fotografie študentov ateliéru Tibora Huszára a Romana Pavloviča z Fakulty masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave s názvom Telo uletelo bola otvorená v júni v Synagóge – Centre súčasného umenia Galérie Jána Koniarka v Trnave. Výstava trvala len krátko, projekt mal však aj ďalší rozmer s trvalou hodnotou – v rámci vernisáže bola prezentovaná nová fotografická publikácia o autistických deťoch s názvom Medzi kvapkami dažďa.

„S kolegom Romanom Pavlovičom sme sa snažili o výstup, ktorý študentov profesionalizuje. Zadali sme im tému: Telo uletelo. Je to vlastne ročníková práca a predstavuje akty v rôznych variáciách a pohľadoch. Druhá skupina tvorila fotografie autistických detí. Bolo to na nich, ako sa zhostili témy. Vytvorili to bez našej pomoci. Jednoducho sme ich len navigovali – vysvetľovali sme im anatómiu ľudského tela, pomohli sme im pri formálnej stránke, teda pri výbere a finalizácii,“ hovorí renomovaný slovenský fotograf Tibor Huszár. Fotografie by zniesli aj náročné umelecké kritériá, preto ich Tibor Huszár ponúkol Galérii Jána Koniarka. A ako porovnáva túto generáciu so svojimi kolegami na pražskej Filmovej akadémii múzických umení?

„My sme boli celkom iná generácia, to bola profesionálna a výberová škola. A neskutočne veľká drina. Tu je to skôr výberový predmet.“ Výstava mala akoby dve dimenzie, napohľad odlišné. Kým fotografie aktov boli skôr fantazijnou hrou so snovými víziami, v prípade fotografií autistických detí išlo o tvrdú realitu, aj keď sa študenti snažili postupovať citlivo a zachovať si maximálne korektný prístup pri fotografovaní. Ide o zábery z bežného života detí v škole či v rôznych typoch prostredia. Fotografie,

na rozdiel od spomínanej predchádzajúcej polovice, našli svoju „predĺženú životnosť“ v monografii Jozefa Bednára, ktorý na vernisáži hovoril o vzniku publikácie.

„Na začiatku bola diagnóza autizmu u môjho syna, keď mal tri roky. Prišlo teda k akémusi vyrovnávaniu sa zo strany rodičov, jednoducho, bola to facka. Dovtedy sme poznali len postavu Rain Mana zo známeho filmu. Potom nasledovali praktické kroky smerujúce k tomu, aby sme sa zorientovali v problematike a aby sme začali synovi pomáhať. To sa nám časom začalo dariť, rozprával a začali sa zlepšovať aj časti jeho správania. V marci 2005 som sa po zvládnutí jednej fázy riešenia problému chcel podeliť so skúsenosťami aj s ďalšími ľuďmi. Povedal som si – keď sme my tápali, dôležité je, aby sa poučili iní rodičia od nás a aby sme im cez skúsenosti aj poradili. Začal som preto blogovať – za krátke obdobie to bolo len na tému autizmus viac ako stotridsať textov. Vo februári tohto roka som si povedal, že by bolo dobré ich zredigovať a dať im knižnú podobu,“ hovorí autor knihy Jozef Bednár. V čase úpravy textov sa zoznámil s fotografom Tiborom Huszárom a Blankou Schelingovou. Našli spoločné východisko aj pri určení vizuálnej stránky knihy. Tá sa naskytla na seminári študentov spomínanej vysokej školy. Ďalšou dimenziou monografie je ukázať svet a každodenný život autistických detí. „Myslím, že sa podarilo obsahovú a vizuálnu stránku dokonale zosúladiť,“ dodal Jozef Bednár.

-maju-

Celoslovenský snem kráľov detských čitateľov

Dvadsaťštyri mladých čitateľov z celého Slovenska snemovalo od 17. do 19. júna v našom slobodnom kráľovskom meste na sneme kráľov čitateľov. Ako riadne zvolení králi detských čitateľov reprezentovali svoje mesto, knižnicu, svojich priateľov. Trojdňový pestrý program pre nich i pre ich knižovníčky pripravila Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave s podporou viacerých sponzorov a mediálnych partnerov.

Slávnostné otvorenie snemu sa uskutočnilo na Úrade Trnavského samosprávneho kraja, kde kráľov čitateľov prijal v poslaneckých laviciach Ing. Augustín Pullman, podpredseda TTSK. Dôležitým programom bolo riadne snemovanie s účasťou médií. Z rokovania vzišlo Posolstvo pre všetky deti – čítajúce i nečítajúce, pre spisovateľov, ilustrátorov a vydavateľov, ktoré je zverejnené na www.kniznicatrnava.sk. Hneď na druhý deň mali králi možnosť predniesť toto posolstvo skupinke spisovateľov a ilustrátorov, medzi ktorými boli Tomáš Janovic, Roman Brat, Gabika Futová, Jozef Kollár, Jana Dallosová, Oksana Lukomská a Danuša Dragulová-Faktorová. Osobné stretnutie s nimi bolo pre týchto „knihomolov“ určite nezabudnuteľným zážitkom. Rovnako zaujímavá bola aj dobrodružná noc, ktorú strávili deti v knižnici – v kráľovstve kníh, strašidelných príbehov, ale i pri peknej poézii.

Trnavským deťom sa králi v kráľovských kostýmoch predstavili v kine Hviezda. Naše mesto sa zase popýšilo svojimi talentami z radov klientov Spojenej školy a Základnej umeleckej školy M. Schneidera Trnavského. Obrovský úspech zožala Dominika Mirgová, ktorá tiež prišla svojím vystúpením podporiť snemovanie. Deti zo všetkých kútov Slovenska sa oboznámili s históriou i súčasnosťou Trnavského samosprávneho kraja.

Popri bohatom spoločnom programe mali priestor aj na vzájomné spoznávanie a nadväzovanie priateľstiev. S Kráľovskými listinami na pamiatku sa v piatok 19. júna 2009 po trojdňovom maratónu podujatí rozchádzali mladí čitatelia do svojich kráľovstiev.

Benjamína JAKUBÁČOVÁ, KJF v Trnave

Žena, ktorá na krídlach hudby prináša poéziu



Ak patríte k milovníkom komorných kultúrnych podujatí, isto neunikla vašej pozornosti skromná, no o to zaujímavejšia umelecká prezentácia folkovej hudobníčky Iky Kraicovej. Predstavuje sa najmä na literárnych podujatiach a jej predstavenia sú tiež súčasťou literatúry, pretože zhudobňuje poéziu.

Ika Kraicová založila už pred piatimi rokmi skupinu Romanika, a s ňou nakrútila svoj debutový album Svetlo a tieň. Krátko na to začala spievať v zbore Apsora pod vedením Idy Kelarovej. Ambíciou tohto projektu z roku 2006 bolo propagovať rómsku kultúru a hudbu, no aj pomoc talentovaným rómskym deťom a sociálne slabým rómskym rodinám. V tomto čase však začala Ika Kraicová spolupracovať aj s poetkou Evou Lukáčovou (Evou Lukou) na projekte Vlčie balady. CD-platňa na seba nenechala dlho čakať. Cyklus piesní uvádza Ika Kraicová na koncertoch či so skupinou Romanika. Mali sme ju možnosť vidieť aj na prezentáciách aktivít Mykolu Byloshytskeho a Oksany Lukomskej.

Ika Kraicová patrí medzi častých hostí prezentácií kníh. A jedna z týchto udalostí podnietila začiatok jej umeleckej tvorby.

Viedlo vás aj rodinné prostredie k tomu, čo robíte teraz?

„Myslím si, že ma vyformovalo najmä rodinné prostredie mojich starých rodičov, ktorí boli Rómovia. Moja babka mala desať detí. Keď sa na rodinných oslavách stretali, bolo tam veľmi veselo. Ja ako dieťa som to vnímala veľmi intenzívne, pretože pri oslave, pri pohárikovi vína, sa človek trochu viac otvorí – bola som pri radostiach a smútkoch, ktoré rodina zdieľala. To ma aj inšpirovalo pri tejto práci, ktorú teraz robím – teda pri zhudobňovaní textov Evy Luky – čerpám z týchto radostí a smútkov.“

Pokiaľ ide o rómsku kultúru, neraz sa človek nerád priznáva, že je jej súčasťou. Samozrejme, je to aj preto, že väčšinová kultúra sa nie vždy pozerá na ňu pozitívne.

„Ovplyvnila ma jedna kniha, ktorá sa volá Ženy, ktoré behali s vlkami. Autorka v nej hovorí o žene – divoške a o tom, čo má v sebe hlboko zakorenené, a čo ju tradícia a civilizácia učia zabúdať. Kniha je plná mýtov a bájí. Autorka ich zbierala dvadsať rokov a žila aj s prapôvodnými obyvateľmi južnej Ameriky takým štýlom života, aký prináleží týmto národom. Dotklo sa ma čítanie tých mýtov, pretože mýty majú v sebe zvláštnu vlastnosť, ktorá v človeku niečo odhaľuje. Mýtus hovorí ku každému z nás svojím jazykom, pravda, ktorá je v ňom častokrát zahalená, je pre každého iná, ale vždy je pravdivá. A ja som to, čo bolo v detstve potláčané, v sebe odkryla a rozhodla som sa v zrelom veku začať spievať a koncertovať.“

Ako ste prežívali tento proces sebauvedomovania...?

„Bolo a je to ťažké, pretože spoločnosť často presadzuje pozitívne myslenie a vyhýba sa tomu, čo je v nás temné. My ľudia však máme aj tienistý charakter. Musíme to priznať a touto vyváženosťou pozitívnych a negatívnych stránok a sebapoznávaním sa stávame viac človekom. Mnohí ľudia veria len tomu, čo možno dokázať a popísať – no sú tu veci, ktoré sú iracionálne, a zároveň obohacujúce. Svet možno chápať ako celok práve spojením racionálneho s iracionálnym. Nemožno jedno alebo druhé odmietiť.“

Ako sa začala vaša spolupráca s Evou Lukáčovou, teda Evou Lukou, známou slovenskou poetkou, prekladateľkou z japončiny a španielčiny, nositeľkou napríklad aj Ceny Maše Haľamovej?

„Po oboznámení sa s príbehmi o hladovaní duše, zranených inštinktoch, tulenej koži, o zmareni tvorivej fantázie, o vnútornej ekológii ženy, o praktikovaní zámernej samoty, vo mne skrsla túžba o tomto všetkom spievať. Poprosila som Evu Luku, aby napísala niekoľko textov na tému ženy, ktoré behali s vlkmi. Myslím, že začala tomu veriť naplno, až keď som jej priniesla zopár piesní zhudobnených. Tak začala písať ďalej a dnes pracujeme na druhej spoločnej CD-platni.“

Kedy ste sa zoznámili?

„V roku 2006 mala Eva prezentáciu svojej básnickej zbierky Diabloň. Oslovila som ju a podelila sa s ňou o moje reflexie pri čítaní jej poézie. Naša komunikácia sa začala prehlbovať a našli sme spoločné vyžarovanie. Keby ste ju porovnávali so mnou – ona je diametrálne odlišná ako ja, a to je na tej našej spolupráci zaujímavé, že sa priťahujú protiklady. Zároveň sme neskrývali v sebe tú divokú ženu, pravdivosť, vďaka ktorej dokážeme pred sebou odhaliť to, čo inak skrývame.“

Ako vyzerá vzájomná spolupráca – vás ako hudobníčky a Evy Luky ako poetky?

„Eva prinesie nové texty a ja ich zhudobním. Tie texty sú na úrovni poézie, majú v sebe nielen výpoveď, ale aj rytmus, ktorý k vám začne hovoriť akousi prirodzenou rečou. A ich zhudobňovanie je preto celkom ľahké. Väčšinou hudbu skladám tak, že sa text naučím, a pri mimovoľnej činnosti v domácnosti mi napadne melódia, ktorá s textom súvisí. A spoločné prezentácie? Zo začiatku sme robili literárne večery, kde Eva čítala poéziu a ja som ju sprevádzala na gitare. Mnoho podujatí vzniklo v spolupráci s Trnavským literárnym klubom. Predstavila som sa aj na Trnavských literárnych slávnostiach, kde sme prvýkrát verejne vystúpili. Keď Eva odišla do zahraničia (momentálne žije v Španielsku), môj manžel začal cvičiť na kontrabas, a keď bol v štádiu, že mohol hrať – tak sme sa predstavovali aj v spoločnom zoskupení. Máme úspech napríklad v susednom Česku, v Prahe, tam ľudia vedia skutočne počúvať – a máme veľmi pozitívne ohlasy. Rysuje sa nám viac možností ako nahráť nové piesne, no všetko je ešte otvorené, i keď zopár ich je už nahratých.“

A projekt nového spoločného CD Vičie balady?

„Vzniklo spontánne, kamaráti ma podporovali, aby som spievala. Mnohokrát som si dávala otázku, prečo by som mala spievať. Až pri týchto vlčích témach som si uvedomila, že dôležitý je obsah, nenechať sa obalamutiť tým, čo si o mne pomyslia iní, oslobodiť sa od predsudkov a toho, čo nám diktuje reklama, médiá a rôzne iné silné vplyvy. Je dôležité nečakať, až to bude dokonalé, pretože dokonalé to nebude nikdy. Preto som sa odhodlala vrátiť sa ku gitare, aj keď som nemala veľké skúsenosti. Pri nahrávaní som bola trochu nervózna z možných nedokonalostí hrania, no o správnosti cesty ma presvedčilo publikum na verejných koncertoch. Ľudia chodia po koncertoch za mnou, páči sa im to, ženy so slzami v očiach mi ďakujú, že našli v sebe skrytú emóciu. To ma presvedča viac ako nedokonalosti spojené s hraním, ale aj tie postupne odstraňujem.“

Aké sú možnosti vystupovania v Trnave?

„V Trnave vystupujem často, pretože aj aktivity literárneho klubu sú intenzívne. Naposledy sme hrali napríklad v západnom krídle radnice, kde vznikol zaujímavý priestor pre kultúrne podujatia. V Buildingu, kde pracuje môj manžel, boli literárne večierky, na čítačkách sme spisovateľom robili podmazý a hrali sme im. Pamätám sa na literárne večery so spisovateľkou Danielou Kapitáňovou, s Danielom Pastirčákom, Pavlom Rankovom či Máriusom Kopcsayom.“

Čo plánujete do budúcnosti – pokračovať v spolupráci s Evou Lukou? Čo iné hudobné žánre? Big band, rocková kapela...

„Mám túžbu nahráť jednu pieseň s celou kapelou, je to kľúčová pieseň albumu Milenka všetkých. Vyhovuje mi kontrabas, preto neplánujem rozširovať kapelu. No keby sa naši muzikanti naklonení nášmu muzicírovaniu, budeme radi, isto by nás to všetkých obohatilo. Pokiaľ ide o iné štýly, nedala by som sa nahovoriť. Možno, ak by išlo o hosťovanie v nejakom inom projekte, prečo nie, ak by ma to oslovilo. Ale poslanstvo Vlčích balád je veľmi silné, veď preto som začala spievať. Nie preto, aby som sama seba zviditeľňovala, ale aby bola zviditeľnená poézia, ktorej je v bežnom živote tak málo, a pre expresívny prejav, ktorý je s týmto druhom umenia spojený.

Martin JURČO, foto: -eu-

Ôsmy rok otvárame Trnavskú bránu folklóru

Ôsmy ročník medzinárodného folklórneho festivalu Trnavská brána privíta v Trnave od 21. do 23. augusta osemstopäťdesiat účinkujúcich nielen z trnavského regiónu i celého Slovenska, ale aj z krajín Višegrádskej štvorky i ďalších európskych krajín a z partnerských miest Trnavy.

Zvláštnosťou tohto veľkého stretnutia folkloristov a milovníkov folklóru je jeho situovanie v srdci mesta na Trojičnom námestí, ktoré bolo už pred stáročiami tradičným miestom stretávania obyvateľov i návštevníkov Trnavy – hostí z celej Európy. Povedie naň krojovaný sprievod po Hlavnej ulici v historickom centre, ktorý bude pestrou paletou poskytujúcou predstavu o tom, kto, odkiaľ a s čím do Trnavy prichádza. Symbolickou trnavskou bránou pripomínajúcou brány legendárneho trnavského mestského opevnenia, prejdú tento rok po prvý raz aj súbory z Fínska a Grécka. Námestie ožije nielen hudbou a tancom, ale aj pripomienkou tradičných trhov, ktoré sa spájali so vznikom mesta a jeho prosperitou. V plátenných šiatroch budú ponúkať „trhovníci“ rozličné umelecko-remeselné výrobky, nebude chýbať ani občerstvenie. Účastníci festivalu si budú môcť vlastnoručne vytočiť džbánik na hrnčiarском kruhu, vykrútiť pišťalku, vyskúšať ohybnosť drôtu pri umeleckom drotárvi, pružnosť remencov pri pukaní pastierskym bičom, vyzdobiť vlastný perník, či poobliekať do sedemdesiatich sukíeň šupoľovú bábiku.

Prvý festivalový večer v piatok bude venovaný spoločnej oslave jubileí folklórnych súborov Trnaľčan z Trnavy a Poľana z Brna. Sobotný večer vyvrcholí Huslovačkou v podaní folklórneho súboru Dragúni z Bratislavy. V programe Vitajte, vzácní hosté sa predstavia zahraničné folklórne súbory, po prvýkrát bude na festivale hrať Dudácka muzika z Domažlíc. Ako sa voľakedy tancovalo na zábavách, veseliciach, priblíži program Na muzike v podaní folklórnych skupín z trnavskej roviny i blízkeho okolia. Nebude chýbať ani program pre deti a o deťoch pod názvom Kto je kto?

Súčasťou podujatia budú aj výstavy Trnavská brána vo fotografii, ktorá zachytáva dianie na predchádzajúcich siedmich ročníkoch a Už ja väcej v Kerestúre nebudem, venovaná zosnulému folkloristovi, spoluorganizátorovi predchádzajúcich ročníkov festivalu Leovi Blažekovi.

Vyvrcholením Trnavskej brány bude celovečerný program SLUK-u s názvom Sen, ktorý sa začne 23. augusta o 20.30 h v mestskom amfiteátri.

-redakcia-

V Trnave znel tradičný džez v rôznych podobách



Trnavský amfiteáter a príjemné letné počasie je ideálnym spojením pre nekomerčné kultúrne podujatie presahujúce rámec koncertu, ktorý by bol len kulisou k bežnej zábave. Ako preddavok augustového Trnavského JAZZYka sme mali možnosť vypočuť si známe tradície či swingové štandardy upravené pre malé obsadenie aj začiatkom júla na vystúpení skupiny Mobil Band. Názov je popri menách známych slovenských skupín tohto subžánu (Traditional Club, Nový tradicionál,

T+R band, Revival Jazz Band) menej známy, no do sveta tradičnej džezovej hudby ho zavedú známe mená – Slováč, rodák z Bratislavy Ján Jankeje, pražskí hudobníci František Havlíček (spevák, tenorsaxofón, klarinet) a Mirek Klimeš (bendžo), a ich taliansky kolega bývajúci v Nemecku Manfred Ferro (pozauna).

„Dlhé roky hráme v takomto mobilnom obsadení. Preto ten mobil v názve, ten má naznačovať, že sme flexibilná skupina a v malom obsadení dokážeme predstaviť širokú paletu rôznych džezových žánrov a aj skladieb, ktoré sa do takejto zásuvky vedia vtiesnať. Nie vždy máte po ruke klavír. Nemáme ani bubeníka, práve bubeníci majú smolu, že nemajú ten bubenícky takt, ktorý my, ako si myslíme, máme. Zvykli sme si hrať mobilne – teda s klarinetom, bendžom, pozaunou a kontrabasom. Zostava je medzinárodná, preto máme niekedy problém sa zísť, ale keď sa zídeme, tak pripravíme celú šnúru koncertov,“ hovorí s humorom líder skupiny Mobil band Ján Jankeje a nadväzuje na otázky mnohých nadšených mladých návštevníkov koncertu, pre ktorých bola síce skupina neznáma, no svojím prejavom a zaiste aj menej frekventovaným žánrom zaujala natoľko, že sa koncert premenil na improvizované stretnutie milovníkov tradičného džezu.

Ján Jankeje sa stal v západnej Európe známym už pred tridsiatimi rokmi. Od roku 1979 šesť rokov pôsobil ako hudobník a organizátor v Bireli Lagrene Ensemble, no ako muzikant začínal už v šesťdesiatych rokoch minulého storočia. Hrával s takými hudobníkmi ako Benny Goodman, Lionel Hampton, či Tony Scott. Ako basista vytvoril za posledné desaťročia s veľkými džezovými umelcami európskej i americkej scény viac ako 120 LP a CD, ktoré dokumentujú jeho umelecký vývoj a schopnosti, pod svojím menom vydal viac ako desať CD. Skupina sa rozhodla pre turné po Česku a Slovensku, a sériu koncertov skončila práve v Trnave.

A ako sa vlastne hudobníci zišli? „Človek sa stretne, hrá a páči sa mu, ako hrajú jeho kolegovia. A tak sme sa dali dohromady. Bolo to v Stuttgarte. Raz sme prišli a zapáčilo sa nám vzájomné hranie, a napriek tomu, že každý patríme aj do nejakej inej kapely, takéto hranie nám dosť vyhovuje. Keď treba napríklad dať dohromady veľkú kapelu, tak jednoducho hráme vo väčšom obsadení, niekedy hráme v triu, niekedy vo väčšom obsadení, dokonca aj ako malý big band. Možno aj preto sa voláme mobilný orchester, ale aj preto, že naše obsadenie je mobilné, od tria až po osem hráčov,“ hovorí český hudobník František Havlíček. A aké majú členovia skupiny Mobil Band skúsenosti s publikom

a žánrom, ktorým sa predstavujú? „Ročný priemer nášho publika zodpovedal pred štyridsiatimi rokmi nášmu veku. Prešlo toľko rokov a väčšina z nich vymrela, odšťahovala sa, alebo niekde oddychuje v pokojnej starobe. Také je publikum dixielandu a tradičného džezu. Mám priateľku v Stuttgarte, ktorá má časopis Jazz podium. Dostáva mesačne 30 odpovedí – odhlásení predplatného – od manželiek predplatiteľov, ktorí zomreli. Máme také skúsenosti, že vždy sa nájde kapela, ktorá má úspech, no často je to publikum od šesťdesiat do sto rokov. Jediné pozitívum je, že nás čoraz viac objavujú aj tí mladí – a prístupujú k tomu ako k niečomu novému, čo sa im po vypočutí páči. Sú to evgríny, ktoré vychádzajú z (new)orleánskeho džezu, blues a naraz zisťujú, že sa to dá počúvať a je to dobré. Také máme skúsenosti napríklad v Česku alebo na Slovensku,“ hovorí líder skupiny Ján Jankeje.

Členom skupiny Mobil Band sa v Trnave páčilo. V Piešťanoch vystupovali na džezovom Festivale Doda Šošoku. Takto si môžu vymeniť skúsenosti, kto čo robí, vzájomne sa hudobníci stretnú. „Sme radi takýmto stretnutiam, počuli sme napríklad Bratislavský big band, ktorý bol zostavený z hráčov, ktorí sú aj z Česka, ale aj skupiny, ktoré majú malé obsadenie. Takéto vystúpenia sú aj stretnutím hudobníkov a veľmi pozitívnou príležitosťou na výmenu skúseností,“ hovorí hudobník František Havlíček. Tak hodnotia hudobníci turné po Slovensku – hrali v Bratislave, na Liptove, i v Piešťanoch a Trnava skúsenosti z celého Slovenska len potvrdila.

Martin JURČO, foto: J. Viskupič

Trnavský JAZZYk znova privíta viacero múz

Koncentrát výberu z toho najlepšieho, čo ponúka súčasná slovenská jazzová scéna, ponúkne 7. a 8. augusta festival Trnavský JAZZYk 2009 v mestskom amfiteátri. Jednotlivé zložky perfektne namiešaného hudobného koktailu tvoria jazz, jazzrock, fusion, soul, možno aj štipka korenistého folklóru a improvizácia, to všetko v podaní Davida Kollara a jeho slovensko-maďarského International Projectu, Michala Bugalu s ďalšími hudobnými kolegami, Oskara Rózsua a jeho Partnership Unlimited, Lucie Lužinskej a All time Jazz-u a zoskupenia Martina Valihoru s hosťkou Anitou Soul.

Ako chuťovka vhodná nielen k jazzovému koktailu, ale aj k augustovému neskorému popoludniu na tráve pod holým nebom, bude na JAZZYku po prvý raz Art-piknik s kokkovanými dekami, chladenými nápojmi a ukážkami nekonvenčného slovenského dizajnu – šperkmi, keramikou, taškami, odevnými súčasťami, ktorý každému ponúkne možnosť nájsť, podčiarknuť alebo zmeniť svoj štýl s pomocou ručne vyrobených umeleckých originálov a pochytiť čo-to z tajomstiev ich vzniku. Svojské, originálne videnie sveta ponúknu aj vystavované fotografie talentovanej mladej trnavskej fotografky Petry Vlčekovej a fotografa Igora Vražiča.

Na JAZZYku, ktorý tradične v Trnave hostí viacero múz, nebude tento rok chýbať ani Thália so sviežou divadelnou komédiou z dedinského prostredia – Drápačkami, na ktorých sa stretnú staré babky, aby prebrali rôzne klebety, pletky a škriepky. S touto hrou autora a režiséra Trnavčana Kamila Žišku získalo divadlo DINO niekoľko ocenení, medzi nimi Zlatého gunára na Kremnických gagoch.

Tých, ktorým koktail z dobrého jazzu natoľko zachutí, že dostanú chuť namiešať si ďalší, iste poteší informácia, že piatková a sobotná noc sa neskončí vystúpením posledných hudobníkov v programe, ale bude pokračovať jazzovým muzicírovaním v Amfik Café s funkovým špecialistom Dj C.O.D.E.

V Trnave sa etabloval nový kultúrny priestor

Trnavská kultúra sa dvadsať rokov po novembrovej revolúcii začína čoraz výraznejšie prebúdať. Potvrdilo sa, že až postupná prirodzená výmena generácií a celkom nový pohľad na organizovanie kultúrnych podujatí môže priniesť skutočný prospech aj pre obyvateľa nášho mesta. Jedna z jej konkrétnych podôb je aj úspešne etablovanie projektu využitia mestského amfiteátra ako variabilného kultúrneho priestoru pre realizáciu rôznych podôb živej kultúry. Po celkovom prebudovaní priestoru prišli s projektom organizovania kultúrnych podujatí traja mladí nadšenci – herec a režisér Jakub Nvota, Rastislav Žitný a Jozef Viskupič, ktorý je aj jedným z dramaturgov kultúrnych podujatí amfiteátra. S Jozefom Viskupičom sme sa o ich spoločnom projekte porozprávali.

Aký bol váš zámer pri príprave celého projektu kultúrnych podujatí v amfiteátri a aká je jeho konkrétna realizácia?

„Prvotný dramaturgický zámer bol vypracovaný v projekte, ktorý sme predložili Mestu Trnava. Spresnený je v trinástich bodoch – je to najmä oživenie scény od divadla začínajúc, cez malé javiskové formy, koncertné formy, keďže sme v amfiteátri, sú to najmä kinoformáty v ponuke večerných premietaní starších filmov, ktoré zasiahli do svetovej kinematografie. Dôležitým úmyslom sú koncerty populárnej hudby, dramaturgické celky, ktoré obsiahnu širokú cieľovú skupinu. Ide o ponúknutie takého programu, o ktorý bude záujem. Dôležité je pripraviť priestor pre významných interpretov a skupiny, ktorých turné sa doteraz Trnave z rôznych dôvodov vyhýbali.“

Čo z týchto zámerov doteraz vyšlo – a ako si postupne budujete okruh umelcov?

„Chceme dávať priestor najmä trnavským umelcom, ktorí sa etablovali všade inde, len nie v Trnave. Je tu veľké umelecké zázemie, najmä herci, skupiny, ale aj napríklad píšuci umelci. V tomto smere máme už konkrétny výsledok, v Trnave je napríklad 47 hercov či píšucich autorov. Existuje istá databáza kontaktov, čo je pre nás dosť veľké know how – od najstarších umelcov v projekte čajov o piatej, cez bluesové či džezové koncerty až po najmladšiu generáciu v zmysle detských divadiel. Doteraz sme tu mali asi 120 akcií. Boli to zväčša malé javiskové formy, napríklad autorské čítačky či koncertné vystúpenia. Mimo sezóny ide najmä o využitie priestoru v kaviarni, v letnom čase ťaháme tieto veci do areálu, využívame veľké a malé pódium – podľa potreby ho môžeme umiestniť kdekoľvek v amfiteátri. Sú tu aj celoareálové akcie, ako sokoliarsky deň či festival túlavých divadiel. Toto je najbližšie najmä Jakubovi Nvotovi. Pokiaľ ide o koncertné turné – podarilo sa nám uviesť aj dva veľké muzikálové projekty, ale sa tu nakrúcal aj videoklip. Najbližšie pripravujeme napríklad koncert Richarda Müllera.“

Chce trnavský návštevník a divák menšinové žánre – teda džez, folk, rock? Uviedli ste skupinu tradičného džezu, ohlas bol skutočne veľký, no prišlo akosi málo divákov.

„Trnavčan je divák ako každý iný. V meste je veľký dopyt po kultúrnych akciách. Existovala a existuje dosť ohraničená ponuka. Chceme dopyt akcelerovať ponukou – teda menšími javiskovými formami. Dôležité je, aby sa vybudovala tradícia a dotiahli sa mediálne kanály, na ktoré bude Trnavčan počúvať – teda napríklad aj tlačené médiá. Čo je na trnavskom publiku špecifické, že za to posledné obdobie zabudlo chodiť na kultúrne podujatia. Ak je však akcia dobre spropagovaná, dokáže Trnavčan prísť a je to vďačná cieľová skupina.“

Štrnásť ročník Trnavských organových dní predznamenal júnový koncert na novom píšťalovom organe v Zelenči

Cyklos koncertov Trnavské organové dni, ktorý sa uskutoční v Bazilike sv. Mikuláša od 9. augusta do 11. septembra, tento rok dostáva novú, ožvivenejšiu podobu. Zaiste to súvisí s pozitívnymi zmenami v trnavskej diecéze a lepším vzťahom aj k hudobnej kultúre. Jedným z pôvodcov tejto tradície je organový hudobník Stanislav Šurin. O jeho aktivitách bolo najmä v Trnave v posledných rokoch počuť menej, napriek tomu, že mal bohaté, najmä cezhraničné aktivity. „Ako hudobník som nemal prestávku, tá bola len v mojej pozícii chrámového organistu niekdajšej Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy. Vtedajší arcibiskup mi dal výpoveď, no terajšou zmenou prichádzajú nové možnosti, hral som napríklad aj na vysviacke nového arcibiskupa,“ hovorí Stanislav Šurin.

Pomyselná nová etapa organových koncertov sa začala už v júni v Zelenči, kde v tamjšom chráme dali do prevádzky nový píšťalový organ: „Dokumenty II. vatikánskeho koncilu predpisujú, že cirkev si ctí píšťalový organ, ktorý môže dať bohoslužbe ten pravý lesk a aj hudobnú úroveň. Každý kostol s dobrým organom je zároveň dobrou koncertnou miestnosťou, napriek tomu, že mnohí duchovní to vnímajú s nevoľou. No je to naopak, veď aj cirkev odporúča chrámový koncert ako dôležitú súčasť jej pastoračného poslania. Aby pritiahla aj ľudí, ktorí neprídu na bohoslužby, ale prídu si vypočuť hudbu, ktorá jednoducho do kostola patrí,“ vysvetľuje význam organov a organovej hudby v chráme, ale aj význam organizovania organových koncertov Stanislav Šurin.

V Zelenči predstavil pri posviacke nový píšťalový organ jeho staviteľ Michael Walcker-Mayer, nasledoval slávnostný koncert Stanislava Šurina s trubkárom Marekom Bielikom a sopránistkou Janou Pastorkovou. Súčasťou uvedenia nového organa bolo aj odovzdanie ceny Sebastian (za propagáciu diela protestantského skladateľa J. S. Bacha) od občianskeho združenia Ars Ante Portas, ktorú Stanislavovi Šurinovi odovzdal zakladateľ speváckeho zboru Cantica nova Ján Schultz. V auguste a septembri v Zelenči chystajú aj dva koncerty v rámci nového festivalu Trnavského samosprávneho kraja Laudatio Organi – 30. augusta sa predstaví Ai Yoshida z Tokia a 20. septembra trnavský organista Peter Reiffers.

Začiatok augusta je aj štartom 14. ročníka Trnavských organových dní v Bazilike sv. Mikuláša v Trnave. Koncerty sú vždy v nedeľu v Dóme sv. Mikuláša s výnimkou piatka 11. septembra. Už 9. augusta sa predstaví renomovaný rakúsky organista, pedagóg a cirkevný hudobník Wolfgang Reisinger, ktorý je známy aj ako vynikajúci improvizátor. Súčasťou jeho programu je okrem diel Bacha, Guilmanta a Rheinbergera aj jeho vlastná improvizácia na danú tému. O týždeň sa trnavskému publiku predstaví popredný taliansky organista a skladateľ Massimo Nosetti z Turína. „Profesor Nosetti zvolil reper-toár, ktorý sa dokonale prispôsobuje charakteru dómskeho organa, teda uvedie diela F. Mendelssohna, A. G. Rittera a C. Francka, ako aj diela talianskych skladateľov 19. a 20. storočia,“ dopĺňa Stanislav Šurin.

Jozef Kotowicz (predstaví sa 23. augusta) je poľský koncertný organista a pedagóg. Pôsobí v meste Białystok ako chrámový organista a organizátor renomovaného festivalu. V jeho koncertnom programe zaznie okrem iného aj prelúdium a fúga C dur J. S. Bacha, závažná VI. sonáta F. Mendelssohna a dielo poľského autora Mieczysława Surzyński – Elegia.

Koncom augusta sa predstaví poslucháčka Viedenskej hudobnej univerzity Mária Plšeková a o týždeň Japonka Ai Yoshida. „Rok 2009 sa nesie v znamení dvoch významných výročí hudobných veľikánov. V tomto roku si pripomíname 200. výročie narodenia Felixu

Mendelssohna-Bartholdyho. Aj z tohto dôvodu väčšina organistov zaradila do programu jeho diela. Tento rok však uplynulo aj 200. výročie úmrtia rakúskeho skladateľa Josepha Haydna. Jeho výročie si chceme uctiť zaradením slávnej Veľkej sólovej organovej omše na záverečnom koncerte. V tejto skladbe pre zbor, orchester a sólové hlasy napísal Haydn aj sólový organový part, ktorý bude na barokovom organovom pozitíve hrať organista Bratislavského dómu Martin Bako, predstavia sa aj Žilinský komorný orchester, miešaný spevácky zbor Tírnavia a sólisti. V rámci slávnostného záverečného koncertu Trnavských organových dní zaznie aj trnavská premiéra Organového koncertu francúzskeho skladateľa Francisa Poulenca. Bude to po prvýkrát, čo na koncerte zaznie koncert pre orchester a sólový organ. Sólový part prednesie renomovaný organový virtuóz David Di Fiore z amerického Seattle,“ dodáva Stanislav Šurin. -maju-

Medzinárodný a cappella festival Zoom+ 2009

Koncertná sála Marianum v Arcibiskupskom paláci sa od 24. do 26. septembra už po druhýkrát rozozvučí zvukom ľudských hlasov na medzinárodnom festivale a cappella hudby s názvom Zoom + 2009.

Organizátori – vokálna skupina Kruhy a Mesto Trnava – majú sen a chuť predstaviť v našom meste každý rok niekoľko pozoruhodných vokálnych telies. Prvý Zoom+ v roku 2008 privítal vokálne skupiny Banchieri Singers z Maďarska, Kruhy z Trnavy, Close Harmony Friends z Nitry a Voxtet z Čiech. Vrcholom festivalu bol koncert dánskej formácie Basix, ktorí vytvorili nezabudnuteľnú atmosféru. Podarilo sa prilákať aj ľudí, ktorí ešte v prvý deň festivalu netušili, čo znamená slovo a cappella, a dnes sa už chystajú na Zoom+ 2009, lebo to „bolo super,“ a „naozaj to spievali len hlasmi?“

Na Zoom+ 2009 sa predstavia vokálne formácie zo štyroch krajín – festival otvorí koncert „domácich“ – vokálnej skupiny Fragile z Bratislavy, ktorú nášmu publiku netreba zvlášť predstavovať. Mladí herci, speváci, či dirigenti, ktorí žijú naplno a cappellou, aranžmány piesní Stinga, Bobby Mc Ferrina, zvuky rockovej či popovej kapely... Napriek tomu, že každý člen Fragile je vyhranená osobnosť s osobitým štýlom, spolu dokážu vytvoriť krehký zázrak zvaný hudba. V piatok to budú dve čisto dámske skupiny – seve-ranky Pitsj z Nórska a Velvet Voices z Rakúska. Pitsj, to je päť dám z Osla, dvakrát dve sestry a jedna dobrá kamarátka, všetky profesionálne herečky, speváčky a hudobníčky. Spolupracovali s členmi skupiny Real Group, presadili sa svojimi netradičnými aranžmánmi, od hudby 60.rokov až po súčasnú populárnu hudbu.

Velvet Voices – ženské a cappella kvarteto – od svojho vzniku v roku 2002 už koncertovalo na najznámejších európskych a cappella festivaloch, zbiera ceny na súťažiach a pravidelne vystupuje v televíznych a rozhlasových programoch.

V sobotu Zoom+ uzatvorí koncert špeciálnej a cappella skupiny z Poľska – Affabre Concinui. Po úspechu Banchieri Singers z Maďarska v minulom roku je Affabre Concinui ďalšia skupina, ktorá prichádza ako akustický interpret – bez použitia zvukovej techniky a s repertoárom, ktorý určite pritiahne fajnšmekrov. Šiesti páni nám ponúknu program zostavený z hudby renesancie a baroka, poľskej vokálnej hudby a snád sa dostane aj na ľahšie žánre. Ich prejav aj repertoárové zameranie môžeme smelo porovnať so svetoznámu anglickou vokálnou skupinou King's Singers. Affabre Concinui fungujú neueriteľných 26 rokov, koncertovali po celom svete, na svojom konte majú nosiče s viac ako 300 skladbami. Sám názov skupiny – perfektné naladení – slúži ako pozvánka na jedinečný hudobný zážitok. -duch-

ARELA – Milan Mikula



■ **Synagoga – Centrum súčasného umenia**

■ **Kurátor: Vladimír Beskid**

■ **Výstava potrvá do 23. augusta**

Výstavný projekt pod názvom Arela predstavuje aktuálnu inštaláciu Milana Mikulu (1963), predstaviteľa strednej generácie na slovenskej výtvarnej scéne. Ide o projekt pripravený špeciálne pre priestor synagógy, ktorý reflektuje jeho architektúru a historickú pamäť. V strede objektu je umiestnená kocka z hrdzavého plechu v nadživotnej veľkosti. Je zavesená na ôsmich kovových

lanách a ukotvená o stĺpy synagógy. Tento „levitujúci“ objekt je zároveň interaktívny – reaguje na prítomnosť diváka. Ak vnímateľ vstúpi do priestoru medzi stĺpmi, spustí nepravidelný rytmus úderov vo vnútri kocky. Samotný pojem arela znamená výrazne ohraničenú časť areálu pre určitý druh rastlín či živočíchov a zároveň evokuje ženské meno Arella, z hebrejčiny posol Boží, anjel. Obidva tieto významy je možné premietnuť do tejto inštalácie. Kocka v tomto prípade predstavuje uzavretie, zablokovanie, hranicu. Ide o limit nielen priestorový, ale aj mentálny, duchovný a morálny. Ide o uzatváranie a malosť ducha nielen v prípade jednotlivca, ale aj o neschopnosť komunity pochopiť iné etniká, náboženstvá či názory. Silný tlkot na kovovú stenu kocky je pripomenutím týchto momentov, staronovým posolstvom a „nehrdzavejúcou“ kultúrnou pamäťou.

Milan Mikula často pracuje s konkrétnym výstavným priestorom, reaguje na jeho danosti a komunikuje s ním. Z predošlých realizácií doma aj v zahraničí spomeňme aspoň individuálny projekt *Priestor* v Galérii Space v Bratislave (2002) s otáčavými stenami a stláčaním priestoru posuvnou stenou; rázny zásah v podobe obojsmernej šípky na schodisku v *Künstlerhouse* vo Viedni (*Exit*, 2003), či spútanie priestoru v podobe množstva natiahnutých lán, ktoré rezonovali v priestore (*Priestor: Expanzia-Atrofia*, 2007) v bratislavskej galérii 13m2. Aj súčasná interaktívna inštalácia *Arela* je príkladom osobitého riešenia, ktorému nechýba silná idea, priestorové napätie, moment prekvapenia a nutná dávka súčasného výtvarného jazyka.

Milan Mikula (nar. 1963 v Skalici) je absolventom VŠVU v Bratislave (1997). Samostatne vystavuje od roku 1991. Žije a tvorí v Senici a Radošovciach. Venuje sa grafickému dizajnu, scénografii, tvorbe objektov, inštalácií a performance. -GJK-

SELF NARRATION – Martin Kudla

■ **KlUB 3, Kopplova vila GJK** ■ **Kurátor: Michal Štofa** ■ **Výstava potrvá do 30. augusta**

Výstava prezentuje vybrané obrazy z dvoch cyklov ostatnej autorovej tvorby zameranej na skúmanie vlastnej podstaty v dvoch paralelných svetoch. Rovnako je to rozprávanie o precitnutí a uvedomení si vlastného príbehu, osudu, prelínajúceho sa s príbehmi, osudmi celej spoločnosti na pozadí rozbitého metapríbehu. Sám na sebe demonštruje výsledky pseudovedeckého bádania a nájdania nových foriem a znakov.

Výsledné obrazy sú monochrómne zobrazenia neurčitého priestoru s autoportrétmi autora a odkazmi k jeho rodine, alebo subjektívno-kritickými zobrazeniami aktivity a myslenia súčasnej spoločnosti, prirovnanej k „Art-fossil-cell“ (Skamenená fosílna bunka).

Martin Kudla – nar. 1983, absolvent Fakulty umení Technickej univerzity v Košiciach -GJK-

projekt EX/IN

JURAJ MELIŠ: DIALÓG POTVRDENÝ (EX) ■ MILAN HOUSER: VANITAS (IN)

■ Kopplova vila ■ Kurátor: Vladimír Beskid ■ Výstava potrvá do 20. septembra

Galéria Jána Koniarka v Trnave popri svojich troch kľúčových periodických podujatiach (Trienále plagátu, Stredoeurópsky festival umení, Skúter – bienále mladého umenia) v rámci dlhodobého programu prezentácie aktuálneho súčasného umenia otvorila tento rok nový výstavný medzinárodný program pod názvom EXIN (skratka pre exteriér – interiér) s každoročnou periodicitou realizácie v letných mesiacoch.

Nejde o klasickú výstavu, ale skôr o intervenciu do múzea umení – zvonku a zvnútra, ide o „hostovanie“ diel v galerijnom areáli Kopplovej vily. Pre prvý ročník tohto projektu sme vybrali aj generačne dve podoby 3D umenia – na jednej strane renomovaného slovenského sochára – prof. Juraja Meliša (nar. 1942, VŠVU Bratislava 1962, žije a tvorí v Bratislave) a na strane druhej predstaviteľa mladej českej generácie Milana Housera (nar. 1971, AVU Praha 2000, žije v Brne, pedagóg na Fakulte umení VUT v Brne).

Juraj Meliš rieši predovšetkým otázku osobnej identity a autoportrétu v podobe kovadliny či betónových odtlačkov s vlastnou tvárou (Dialóg, 1989; Hľadanie identity i-III, 1992) vo vzťahu k mocenskej, byrokratickej spoločnosti v podobe rozmnožených obrovských pečiatok a ich potvrdení na múre galérie (Ex off, 2002).

U Milana Housera ide o sériu piatich brúsených zrkadiel Vanitas, umiestnených v drevenom obložení schodiska, kde na jednej strane zhodnocuje tradíciu benátskych zrkadiel, barokového brúseného skla, pokoj aristokratických salónov a na strane druhej prináša hrozivú „ornamentálnu“ výzdobu súčasnosti – objavujú sa jadrové výbuchy, maskáče a lebky, teroristické útoky, lietadlá, granáty a pod. (Ovál, Lebka, Ladvina, všetky 2006).

-GJK-

Zo svojej poézie mohli prečítať aj mladí autori

Naše mesto si v júli pripomenulo sviatok nositeľov kultúry a vierozvestov Konštantína a Metoda. Stalo sa už tradíciou, že sa trnavskí milovníci slovesnej kultúry pri tejto príležitosti stretávajú v promenáde, len kúsok za pamätníkom Antona Bernoláka, na podujatí s názvom Nočné verše promenád. Pri zrode myšlienky stáli nielen literáti, ale napríklad aj výtvarní umelci – tradicionalistický básnik spirituálnej poézie Teodor Križka, sochár Wiliam Schiffer, či výtvarník Roman Krč-Krell. Hoci sa tento ročník pre nepriazeň počasia presunul do západného krídla trnavskej radnice, atmosféra nočného uvádzania poézie sa nestratila, ale naopak, umocnila.

Magická atmosféra nočnej Trnavy láka každoročne čoraz viac účastníkov. „Povedali sme si, že budeme robiť mestský folklór, preto sme pripravili fakle, aby malo podujatie aj historický nádych. Poprosili sme bratov františkánov o spoluprácu, aby tam bolo aj isté historické prepojenie, veď napríklad len kúsok od miesta nášho stretnutia býval v kláštore dobový spisovateľ Rudolf Dilong,“ hovorí organizátorka, predsedníčka Miestneho odboru Matice slovenskej v Trnave Adriena Horváthová. Na ostatnom stretnutí predstavili celý rad básnikov rôznych generácií. Organizátorov príjemne prekvapil najmä záujem o voľné pódium veršov, ktoré bolo na záver príležitosťou pre autorov zarecitovať či prečítať ukážky z vlastnej tvorby alebo verše svojho obľúbeného autora. Medzi recitujúcimi boli aj skúsenejší autori Eva Jarábková, Karol Bodorík a Gabriela Gotthardová.

Medzi mladých autorov a členov trnavských literárnych klubov prišli tiež známi recitátori – herec Vladimír Jedľovský (známy najmä z Divadla Jána Palárika v Trnave, ale aj z filmu a televízneho dabingu) a herečka Hilda Michalíková, bývalá televízna moderátorka, rozhlasová interpetka, v regióne známa napríklad aj z recitačnej a autorskej súťaže Kátlovce Paľa Ušáka-Olivu. Organizátori rozdelili večer do troch pomyselných častí. V prvej časti hovorili o tých, čo odišli na iný svet – čítali sa básne autorov štyridsiatych rokov minulého storočia – Rudolfa Dilonga, Janka Silana, Mikuláša Šprinca a Paľa Ušáka-Olivu. Spomínalo sa aj na zosnulého trnavského básnika Milana Jedličku. V druhej časti večera hovorili o tých, čo odišli do sveta, za more. Valéria Tóthová predstavila pásmo poézie o osude slovenských Židov s názvom Shalom. V tretej časti sa tvorcovia venovali najmä súčasnosti, novej básnickej zbierke Miroslava Danaja Roztratená nahota (vyšla práve v čase uvádzania Nočných veršov promenád), recitovali sa básne Zlaty Matlákovéj, ale návštevníci si mohli vypočuť aj nové básne a časť libreta pôvodnej slovenskej opery Šavol z pera Teodora Križku (opera je známa aj vďaka autorovi hudby Viťazoslavovi Kubičkovi). Marián Mrva a Anton Škreko predniesli zhudobnenú poéziu, trnavsko-poetické šlágre.

Martin JURČO

Pribudla nová publikácia o Trnave



Akoby pod rúskom tajomstva sa pripravovalo vydanie novej knihy Júliusa Molnára a Milana Šnirca – História Trnavy na filatelistických a alternatívnych dokumentoch. Autori predkladajú širokej verejnosti publikáciu určenú nielen pre bádateľov, zberateľov, ale vďaka názornému obsahu vhodnú aj na využitie vo vyučovacom a študijnom procese. Jej prínosom je snaha prezentovať a opticky obohatiť naše poznanie o histórii mesta a hlavne povzniesť sa nad úzke politické, konfesijné či skupinové videnie historických súvislostí.

Pri dramaturgii vzniku tejto publikácie spolupôsobilo niekoľko faktorov. Predovšetkým obrovská invencia MVDr. Júliusa Molnára, ktorý počas viac ako tridsiatich rokov zozbieral niekoľko stoviek pozoruhodných, najmä filatelistických dokumentov, ktoré korešpondujú s osobnosťami, udalosťami či faktografiou dejín Trnavy. Autor nesporne patrí medzi svetové postavy tvorbou analógových pohľadníc (cartes maximum – CM) a už dve desiatky rokov je stálym delegátom Zväzu slovenských filatelistov pri Komisii maximafílie medzinárodnej filatelickej federácie FIP. Pre zaujímavosť treba spomenúť, že J. Molnár získal v roku 2004 v Singapore I. cenu o najkrajšiu analógovú pohľadnicu sveta (téma: L. van Beethoven – Dolná Krupá). „Bolo to pre mňa príjemným prekvapením, keď mi kolegyňa a podpredsedníčka FIB madam Anny Boyard (Francúzsko) zatelefonovala priamo zo zasadnutia komisie zo Singapuru, že sa mi dostalo pocty a stal som sa nositeľom najvyššej ceny v tejto medzinárodnej kategórii. Nemenej radosti som mal, keď mi predseda komisie pán Nicos Rangos (Cyprus) prišiel na Slovensko túto cenu osobne odovzdať...“, povedal Július Molnár.

Do svojej novej publikácie zaradil vyše tristo pozoruhodných dokumentov, ktoré obohacujú čitateľa a plasticky sprítomňujú mnohé známe i menej dostupné okamihy z dejín

Trnavy. Sú to dokumenty na poštových známkach, hárčekom, obálkach prvého dňa (FDC), či na alternatívnych dokladoch, pohľadniciach alebo pamätných listoch. Autor osobne realizoval a zúčastnil sa so svojimi exponátmi mnohých domácich výstav, ale vystavoval aj v zahraničí – Českej republike, Maďarsku, Poľsku a Francúzsku. Ako aj sám priznal, „nie je ľahké pripraviť v ostrej medzinárodnej konkurencii výstavný exponát, ktorý pozostáva z osemdesiatich listov umiestnených na piatich paneloch. O to viac človeka poteší, keď sa tomuto úsiliu dostane náležité menšie či väčšie uznanie...“

Nemenej významným prínosom publikácie je kapitola Pečiatky Trnavy, ktorá vznikla vďaka úsiliu Mgr. Milana Šnirca. Ako funkcionár klubu filatelistov Tirnavia, pedagóg a výtvarník sa venoval aj návrhom na príležitostné poštové pečiatky, pamätné listy a je autorom viac ako 80-tich takýchto grafických diel. Podľa slov predstaviteľa Klubu filatelistov Tirnavia Mgr. Janka Mičku „...náhly odchod Milan Šnirc, ktorý sa nedožil vydania publikácie, je obrovskou stratou. Bol to človek, ktorý pre túto profesiu obetoval veľa tvorivého a doteraz nie v plnej miere oceneného úsilia...“

V publikácii je zaradených tristo päťdesiat pečiatok so vzťahom k Trnave. Pozoruhodná je skutočnosť, že tu nechýba ani najstaršia doteraz známa pečiatka používaná na našom území (v Uhorsku) z roku 1752 – a je to unikátna pečiatka trnavskej pošty!

Aby mohla v súčasnosti vzniknúť kvalitná kniha, musia byť vo vyváženom pomere autorské i vydavateľské korelácie. Do vzácneho súladu sa dostali pri realizácii vydania tejto publikácie, na ktorej sa podieľalo vydavateľstvo Tripsoft Trnava s finančným príspevkom Ing. arch. Evy Adamcovej.

História Trnavy na filatelistických a alternatívnych dokumentoch bola uvedená na knižný trh 17. júna 2009 v Hoteli London v Trnave. Július Molnár pri tejto príležitosti povedal: „Mojou snahou bolo priblíženie sa k historickej pravde a touto cestou som sa uberal pri výbere a interpretácii dokumentov, ktoré sú v publikácii zaradené. Domnievam sa, že túto knihu možno zaradiť medzi tirnaviká 21. storočia...“

Peter HORVÁTH, foto: F. Pekárek

SÚŤAŽ O CENU SLOVENSKEHO UČENÉHO TOVARIŠTVA

Literárny klub Bernolák pri Spolku svätého Vojtecha v Trnave a Miestnom odbore Matice slovenskej v Trnave v spolupráci s Mestom Trnava, Knižnicou Juraja Fándlyho v Trnave, Bernolákovou spoločnosťou a redakciou dvojtýždenníka Kultúra vyhlasujú XII. ročník celoslovenskej literárnej súťaže o Cenu Slovenského učeného tovarišstva v Trnave 2009/2010.

Súťaž sa bude v troch vekových kategóriách – do 15 rokov, od 16 do 30 rokov a od 31 rokov vyššie. Prihlásiť sa môžu autori so svojou nepublikovanou tvorbou v oblastiach poézie a prózy. Súťaž nie je anonymná, práce sa nevracajú. Zaslať možno 5 básní alebo krátke prózy v max. rozsahu 5 strán (150 riadkov). Práca je potrebné zaslať štvormo, riadne rozdelené a zopäť do štyroch samostatných častí. Na vrchnom liste každej jednej časti v pravom hornom rohu musí byť uvedené meno, priezvisko, adresa, vek a kategória (poézia, próza), názvy jednotlivých básní, resp. poviedok. Každý samostatný list musí byť označený v pravom hornom rohu menom autora.

Uzávierka prác je 31. januára 2010. Práca na obálke označenej „Literárna súťaž“ treba poslať na adresu: Spolok svätého Vojtecha, Radlinského 5, 917 01 Trnava. Bližšie informácie na čísle 0905 852 788.

Vítazi jedenásteho ročníka súťaže o Cenu Slovenského učeného tovarišstva

Vyhodnotenie jedenásteho ročníka Celoslovenskej literárnej súťaže o Cenu Slovenského

učeného tovaríštvu sa uskutočnilo v máji v Spolku sv. Vojtecha v Trnave. Víťazom prvej kategórie v poézii sa stal Radovan Potočár z Levíc, prvé miesto v druhej kategórii obsadil Martin Ivanecký z Prešova, v tretej kategórii zvíťazila Gabriela Grznárová z Tvrdomestíc, Prašíc. V druhej vekovej kategórii autorov prózy je víťazom Marián Pôs z Bojníc, víťazom tretej vekovej kategórie v próze je Jozef Páleník zo Svinnej.

Cenu primátora mesta Trnava dostala Renáta Bojničanová žijúca v Madride, Cena riaditeľa Spolku Sv. Vojtecha bola udelená Magdaléne Pajánkovej z Košece a Cenu Matice Slovenskej získal Štefan Debnár zo Žiliny.

Nositelkou jedného z udelených čestných uznaní sa stala Jana Blašková z Jaslovských Bohuníc za spomienkovú prózu o trnavskej mestskej veži.

-redakcia-

Cožpak se mezi vámi nenajde jediný muž?

Vzduch v meste voňal husacinou, kačacinou, mastenými lokšami, cigánskymi pečienkami a hlavne burčiakom, bez ktorého by pravý Trnavský jarmok nemohol existovať. Pupok jarmoku bol tradične na Paulínskej, kde sa dav ľudí točil dokola, podobne ako na trnavskom korze. Tam sa medzi stánkami s rozličným tovarom vypínal aj veľký modrý stan s nápisom Cirkus Rozmar, ktorý okrem tradičného programu vystúpení artistov a drezúr zvierat ponúkal aj unikátny zápas s medveďom.

V Rozmare práve cvičila na lane pekná tanečnica s dáždnikom. Keď urobila „šnúru“, princípál skríkol: „Máme tady jednu tanečnici na laně. Ta má jednu nohu vpravo, druhou vlevo a mezitím... hudba!“

Kapela nad vchodom do manéže zakvílila anarchistický dixieland z dôb Cárskeho Ruska Ciplionok varennyj a keď mala nastať chvíľa pravdy, zahrála tuš. Vtom vošiel do manéže princípál, s pátosom pozdvihol obe ruky a zakričal: „Co jest postrachem kanadských dřevorubců, Mohykánů, lovců v lesích Ontária a severoamerických Indiánů v parku Jelstounském?“ V cirkuse zavládlo hrobové ticho, ktorý prerušil plač vylakaného dievčatka. Princípál pozrel na vysokú hrazdu nad sebou, zodvihol trasúce sa ruky vyššie a s očami sršiacimi blesky zakričal ešte hlasnejšie: „Je to obrovský grizly, král medvěďů, vysokých hor, skal a lesů, obr, z kterého jde hrůza a děs...“ To už plakali skoro všetky deti. „Přivezli jsme grizlyho, aby se nejsilnější a nejudatnější muži trnavští mohli s ním utkat v boji nerovném. Není to zadarmo. Kdo by snad přemohl našeho grizlyho, dostane zelených sto korun československých a vy víte, vy dobře víte, že to není málo.“

Dramaticky sa odmlčal, aby doprial publiku čas na spracovanie informácie. Do ticha zarinčali reťaze a vzápätí sa ku kovovému zvuku pridalo temné ručanie. Atmosféra pod šiatrom zhustla. Po nekonečných sekundách plných očakávania sa z prítmnia za oponou vynoril údajný obávaný kráľ medveďov. Viedli ho dvaja cirkusanti na reťaziach pripevnených k obojku, ktorý mal okolo hrdla. Bol to síce iba obyčajný slovenský hnedý medveď, ale zato hrozivo vrčal, a keď si stal na zadné a nebezpečne mával prednými labami, meral dobre vyše dvoch metrov.

Deti stále plakali a žiaden zápasník sa nehlásil. Princípál zhrozene zakričal: „No

né! Cožpak se mezi vámi nenajde jediný muž?“ Nakoniec akási žena z hladiska došikovala pred medveďa bojovne vyzerajúceho, potácajúceho sa vlastného muža s ostrými črtami tváre a zaťatými päsťami. „Hola muži, už je to tady. Trnavští chlapi jsou zachráněni!“ Muž zaujal pred medveďom neistý boxerský postoj a ľavým direktom mu štuchol do ňufáka. Medveď zaručal a takú mu treskol labou s ofáčovnými pazúrmí po hlave, že „boxer“ sa bez meškania tíško sklátil k zemi a zostal nehybne ležať v pilinách. Keď ho žena s kamarátom „pér pazuch“ odvliekli z Rozmaru, do bitky s medveďom sa už nik neprihlásil.

To bolo vo štvrtok večer. V piatok ráno sme objavili „Medzi jatkami“ na začiatku Dolnopoťoťnej ulice zverinec cirkusu Rozmar. Princípál kričal: „A víte, co jest postřachem tamějších afrických domorodců? Jsou to lvy berberské. Zaplaťte, vstupte a strnete hrůzou.“ Zaplatili sme, vstúpili a poľutovali dvoch ležiacich vychudnutých levov v klietkach, ktorí vyzerali, že do zajtra neprežijú. Potom doniesli cirkusanti na pódium zverinca veľkú otvorenú debnu a na pripravený koberec vytiahli obrovského hada. Princípál skríkol: „Máme tady anakundu strašlivou z Latinské Ameriky, která měří od ocasu po hlavu čtyři metry a od hlavy po ocas pět metrů. Jestli se nemýlím, dohromady je to neuvěřitelných devět metrů. Kdo z vás vydrží minutu škrceňí anakundy na svém krku, vydělá si stokorunu. Hola muži, kdo se hlásí, kdo si chce vydělat na burčiak a cigánskou?“ Nikto sa nehlásil a princípál skríkol: „No né! Chlapi trnavští! Cožpak se mezi vámi nenajde jediný muž?“

Zasa sa objavila tá istá žena s priateľom a s tým istým mužom, čo ho včera vyplatil medveď. Cirkusanti mu položili anakundu zozadu na krk a žena ju povzbudivo pritisla z oboch strán do tvaru goliera. Potácajúcemu sa mužovi vybehli oči ako fíjoky, ukázal rukou dohodnutý signál, že sa vzdáva a anakundu mu museli zložiť z krku pred stovkovým limitom. Ďalší záujemca o priškrtenie s neistou vyhliadkou na cigánsku a burčiak sa nehlásil.

Už to začalo vyzerat, že sa medzi trnavskými chlapmi žiadny ďalší muž nenájde, keď sa zrazu vo zverinci objavil známy trnavský silák Jano Ďalák junior. Jano bol kulturista a mal okolo krku toľko svalov, že ho skoro ani nemal. Anakonda sa snažila, ale Jano stále nehlásil, že už je priškrtený. Minúta bola dávno preč, princípál však stále čakal a dúfal. Na pódium vybehol ďalší trnavský silák Milan Moravčík, prezývaný Pupák, strhol hada Janovi z krku a skríkol: „Jano, chyť ho za ocas, teraz ho vyskúšame my!“ Pupák chytil hada za hlavu, Jano za chvost a začali ho nafaňovať. Ktovie, ako by to s anakondou v Trnave dopadlo, keby jej nepribehol na pomoc celý huf cirkusantov...

Povešť o grizlym – zápasníkovi sa v piatok rozšířila po celom meste, a tak sa večer v Cirkuse Rozmar objavili trnavskí siláci Jano Ďalák a presídlený Oravčan známy ako „Guliver“, aby zachránili česť mesta a trnavských chlapov. Okrem nich prišli aj známi džudisti Slávie Trnava Rudo Gál, Ludvo Šoš, Mikino Kameník a ďalší... Po výzve princípála: „Což se mezi vámi nenajde jediný muž?“, vstúpil na piliny, čo znamenali svet, štíhly a nenápadný džudista Slávie Trnava Ludvo Šoš. Ludvo využil silu hrozivo útočiaceho medveďa a použil naňho chvat tomoe-nage, po ktorom sa prekvapený „grizly“ s chuťou vyvalil do pilín. Keď sa zdvihol, reval, bil okolo seba, trhal plátna a ušlo sa i cirkusantom, ktorí sa ho snažili uchlácholiť. Potom sa prihlásil Jano Ďalák. Zo začiatku mal síce s rozúreným chlpáčom problémy, no nakoniec sa mu podarilo dostať medveďovi za chrbát, obľpil ho okolo pása, zodvihol a treskol do pilín. V súbojoch s medveďom

pokračovali ostatní trnavskí siláci a džudisti a cirkus Rozmar v ten jarmočný piatok citeľne prerobil.

V sobotu mal cirkus jedno predstavenie poobede a jedno večer. Keď princípál uvidel, že pred stánkom so vstupenkami stoja takmer všetci, čo včera hodili medveďa o zem, smutne pokýval hlavou, podišiel k nim a povedal. „Gladiátori trnavští, vy mně snad chcete zruinovat? Pojdte, prosím, se mnou, nějak to srovnáme...“ Gladiátori šli a keď sa opäť objavili, zdalo sa, že sú spokojní. Nevedno, čo sa udialo medzi nimi a princípálom v prítmí zákulisia Rozmaru, presiaknutom pachmi šminiek a divočiny, no medveď v ten večer opäť vífazel a opäť získal sebavedomie, potrebné na výkon svojho gladiátorského povolania.

Posledné vystúpenie Cirkusu Rozmar na trnavskom jarmoku bolo v nedeľu poobede. Potom ho cirkusanti rozobrali, naložili na nákladné autá a vlečky, aby v pondelok skoro ráno odišli ďalej.

Vzduch v Trnave aj v nedeľu podvečer voňal husacinou, kačacinou, mastenými lokškami, cigánskymi pečenkami a hlavne burčiakom, bez ktorého by pravý Trnavský jarmok nemohol existovať.

Marián MRVA

Hádzanárske stretnutie na Trnavských dňoch



Stretnutie rodákov, a dnes už by sme hádam mohli aj dodať, i sympatizujúcich, známe ako Trnavské dňo, sa celkom určite stalo fenoménom najnovšej histórie mesta. Bolo to tuším v roku 2002, keď sa medzi pozvanými hosťami objavilo i meno Dušan Tóth z Kanady. Prezentovaný bol ako reverend evanjelickej cirkvi, kazateľ a publicista, generálny tajomník Romanovho Svetového kongresu Slovákov.

Ako sa ale ukázalo, nebola to úplná pravda. Dušan Tóth bol aj športovec – hádzanár. A hral práve v Trnave v časoch, kedy Slávia Trnava začínala úspešne plniť divákmi hľadisko svojho ihriska v Orolskej záhrade. Jedným z jeho spoluhráčov bol aj Pavol Bohunický a v jeho hlave sa zrodil zaujímavý „projekt“. Dať do hromady partiu, ktorá vtedy spolu hrávala. Dokonca sa našla v jeho archíve aj fotografia, ktorá vtedajších úspešných mladých mužov zo slávistickej škváry zachytávala.

Kto to na nej je? Zhora zľava Zdeno Somora (bojovník s výbornou kondíciou, a hoci bol typom skôr obranným, mohol si preto dovoliť nastúpiť do rýchleho protiútoky), vedľa Janko Tkáč (spojka, pre svoju výšku aj dobrý obranca), v strede legendárny brankár Jožko Medovič, prezývaný Muro, inak aj reprezentačný brankár českoslo-



venskej hádzanárskej jedenástky, ktorý sa musel postaviť neraz aj do futbalovej brány. Nuž a vedľa Bratislavčana Poláka stojí Dušan Tóth. Pre neho bolo typické, že dobiehal na nedeľňajšie zápasy na poslednú chvíľu. Mal totiž svoje kňazské povinnosti v blízkom evanjelickom kostole(!). Hral pravé krídlo a vypracoval si výnimočný spôsob strelby. Strieľal vykláňačkou, keď takmer vodorovne padal do bránkoviška. Vraj bol proti škváre odolný.

V spodnom rade je MUDr. Anton Kopecký, vtedy už senior mužstva, československý reprezentant v hádzanej so siedmimi hráčmi, ktorý zasa strieľal náprahom, na ktorý brankári zvyčajne nestihli zareagovať. Vedľa je Štefan Korček, (rýchly, vytrvalý a spoľahlivý bojovník), neskôr vedúci výskumný pracovník americkej firmy Ford Motor Co. V strede je náhradný brankár Bihary, pôvodom z Báhoňa. Ten sa neskôr stratil všetkým

z očí, dnes už nežije. Nuž a Pavla Bohunického i dnes dokážeme ľahko identifikovať, aj keď jeho hriva silne zbledla. Bol veľmi úspešným hráčom aj v hádzanej s 11 hráčmi a neskôr vytvoril ako spojka úspešnú dvojicu s pivotom „Lulom“ Lukačovičom. Športovú galériu uzatvára Jozef „Bubo“ Ambruš. Nielen pre svoju výšku výborný obranca a občas aj strelec. Hádzanej zostal verný natrvalo, bol rozhodcom, delegátom, významným predstaviteľom republikovej hádzanej i známym funkcionárom na medzinárodnej úrovni. Samozrejme, patrili do tohto kolektívu aj ďalší. Okrem spomínaného Lukačoviča napríklad Grajcar, Zvolenský, Kvetňanský... To by však bola už iná história. Túto napísalo vzájomné stretnutie počas Trnavských dní. Tam sa stretol už iba „výber“ z pôvodnej fotky. A tak si môžeme porovnať, ako po vyše štyridsiatich rokoch „dospeli“ Zdeno Somora, Janko Tkáč, Dušan Tóth (horný rad), Štefan Korček a Pavol Bohunický (dolný rad). Aj tak to však bolo stretnutie jedinečné, zrejme nebyť Trnavských dní, asi neuskutočené...

Edo KRIŠTOFOVIČ

Šport v auguste a septembri

V druhej polovici ôsmeho mesiaca 2009 prídu k slovu dve tradičné podujatia: Memoriál poslanca MZ a trnavského hádzanára storočia Mariána Hirnera (4. ročník dvojdňového hádzanárskeho turnaja mužovvidia priaznivci 22. a 23. augusta v MŠH na Rybníkovej) a letecké modely sa predstavujú v medzinárodnej súťaži Trnavská F3J o Pohár primátora mesta Trnavy. Bohatý septembrový program otvorí 2. 9. o 17.00 h 30. ročník masového Lesného behu zdravia Kamenným mlynom na 8 910 m. Počas TTJ môžu športovní priaznivci navštíviť v mestskej telocvični Slávie (lokality Na rybníku, pri tenisových dvorcoch) trojdňový Jarmočný basketbalový turnaj žien o Pohár primátora mesta Trnavy, alebo sa zapojiť do Jarmočnej cyklistickej časovky Trnavských 6 666 m (masová akcia pre každého adepta, 12. 9. na Malženickej ceste, bicykel akejkoľvek kvality a roku výroby). Z letného programu neobíďme ani Trnavskú hodinovku vo vytrvalostnom behu – Memoriál Pavla Mi-

nicha (na conipurovom ovále Mestského atletického štadióna Antona Hajmássyho), či kvalitne obsadené tenisové turnaje profesionálov, druhé najvýznamnejšie v SR (trnavskú premiéru ITF žien s dotáciou 25 000 USD, pod názvom Empire Trnava Cup, od 9. do 16. augusta a už známy ATP Challenger Trophy mužov od 19. do 27. septembra) na antukových dvorcoch mestského areálu TCT Empire za účasti popredných hráčov z celého sveta. Podrobnosti o týchto i ďalších podujatiach z oblasti telesnej kultúry nájdú záujemcovia na internetových stránkach trnava.sk a prednadrzie.sk.

-lies-

Servis z letných športovísk

■ **BEJZBALOVÝ SVIATOK NA PREDNÁDRAŽÍ** – Športový areál MtF STU na trnavskom Prednádraží bol dejiskom šesťdňovej kvalifikácie Európskeho pohára majstrov v bejzbale mužov. Víťaz postúpil medzi tucet najlepších tímov starého kontinentu. Okrem súbojov trnavských „Angels“ sledovali diváci kvalitné duely popredných klubových celkov z Ukrajiny, Maďarska, Švédska, Chorvátska a Rumunska. Vo finále, po veľkej dráme, zvíťazil ukrajinský celok KNTU-OSVSM nad chorvátskou Vindijou Varaždín 5:4. „Naši zverenci Maroša Jančoviča skončili na treťom mieste. Mladý, perspektívny kolektív, s vekovým priemerom 19 rokov, tak dosiahol v silnej konkurencii cenný úspech. Na nezaplatenie sú aj veľké skúsenosti v konfrontácii s kvalitnou zahraničnou účasťou,“ dodal na margo vrcholného podujatia manažér domáceho klubu TJ STU Angels Roman Holekši.

■ **POČAS DVOCH MESIACOV ŠTYRI RAZY NA LIGU** – „Spolupráca s predstaviteľmi mesta je veľmi dobrá, rovnako i kontakty s trnavskými futbalovými klubmi Lokomotíva a Slávia. Do štruktúr nášho klubu sme zapojili aj tzv. podporný tím. Tvoria ho i bývalí hráči Trnavy. Skautom je Jozef Adamec, jeho syn Stanislav – absolvent FTVŠ – prevzal úlohu manažéra mládeže. Na sledovanie nových posíl sme si vybrali Igora Bališa a Mareka Ujlakyho, kým Marián Černý sa stará o marketingovú oblasť,“ konštatoval na predsezónnej tlačovej konferencii generálny manažér FC Spartak PaeDr. Jozef Valovič. „Bílí andeli“ odohrajú počas týchto dvoch mesiacov na Štadióne Antona Malatinského štyri duely Corgoň ligy, všetky so začiatkom o 19.30 h: 8. 8. s nováčikom FK Senica (licenciu odkúpil od Interu Bratislava), 15. 8. s MFK Košice, 29. 8. s MFK Petržalka (predtým Artmedia) a 19. 9. s MFK Dubnica nad Váhom.

■ **STRIEBRO STEHLÍKOVI** – Vrcholom tohtoročnej stolnotenisovej sezóny starších žiakov boli majstrovstvá SR v Čadci. Trnavu zastupovala trojica Michal Stehlík zo Sládkovičova, hráč športovej triedy ZŠ Spartakovská v Trnave, ktorý celoročnú prípravu absolvuje v tamojšom KST Viktória, Marcel Rábara (Bricon) a Monika Pazourková (KST Viktória). „Vo dvojhre Stehlík postúpil medzi najlepšiu šestnástku. Pred stretnutím mu rozhodca nepovolil začať zápas z dôvodu nevyhovujúcich parametrov jeho rakety, takže v hre mohol pokračovať iba s vypožičanou. Duel s neskorším víťazom Michalom Pavolkom z Nitry prehral 0:4. Vo štvorhre sa mu už darilo lepšie, keď so svojim spoluhráčom Martinom Ježom (prvý nasadený vo dvojhre) postúpili do finále, kde po tesnom boji prehrali 1:3 s dvojicou M. Pavolka – M. Maják (Nitra / Čadca),“ komentoval šéftrener klubu Mgr. Ivan Peko.

■ **ŠPAČINSKÝ TROJUHLNÍK** – Poprední reprezentanti a viacnásobní majstri SR na dráhe i na ceste, novozámockí atléti Imrich Magyar a Dana Janečková, sa stali víťazmi 32. ročníka medzinárodného cestného behu Špačinský trojuholník (10 070 m). Janečkovej patrilo nový traťový rekord, keď o 27 sekúnd vylepšila doterajšie maximum Zuzany Nováčkovej zo Slávie STU Bratislava. Z Trnavčanov dobehol do cieľa najrýchlejšie, na deviatej pozícii, trojnásobný maratónsky kráľ v mestskom šampionáte Ľuboš Ferenc. Kompletnú výsledkovú listinu prináša internetový portál prednadrzie.sk. Na štart nastúpilo 4. júla vo vyše 30-stupňovej horúčave 128-členné pole. Išlo o druhý najpočetnejší pelotón na trati Špačince – Trnava (naš mestský magistrát mal na starosti obrátku na Kopánke) – Mlynské – Špačince. Viac vytrvalcov (152) sa stretlo iba 3. 7. 1982, vtedy však bol v Trnave celoslovenský snem kondičných a rekreačných bežcov.

■ **MEMORIÁL AUGUSTÍNA ŠEVČIKA** – Mestský športový areál Na rybníku privítal účastníkov 6. ročníka Memoriálu Augustína Ševčíka v malom futbale. Životnú púť zanieteného futbalistu ukončila zákerná choroba vo veku 41 rokov. Neinvestičný fond Prameň nádeje, hlavný organizátor spomienkového turnaja, zapísal do zoznamu šesť tímov z Trnavy a Malženíc. Lanské prvenstvo obhájil domáci Šport bar (celkovo jeho tretí triumf). Vekovo mladší víťazný celok uspel vo finále so Starými pánmi Slávie (2:0), až oboma presnými zásahmi v samom závere. V súboji o bronzovú priečku zvíťazili Ševčíkovci nad Štátnou políciou 7:1. Prvý raz sa toto letné podujatie hralo na trávnom ihrisku. Usporiadateľskému štábu – na čele s riaditeľom turnaja Romanom Šulákom a predsedom správnej rady neinvestičného fondu Prameň nádeje Stanem Ribičom – podali pomocnú ruku futbalisti FK Slávia, mestský úrad a viacerí sponzori. Najlepším strelcom bol Matúš Ševčík (Výber Ševčíkovcov) so šiestimi gólmi, z brankárov získal najcennejšiu trofej Martin Lošonský (Štátna polícia) a z hráčov v poli dostal najviac hlasov Milan Vlášek (Starí páni).

■ **ŠTAFETOVÉ POSOLSTVO AJ CEZ TRNAVU** – Zaujímavá letná štafeta putovala v júli naprieč Slovenskom. Športový oheň zapálili na Gerlachovskom štíte a počas siedmich dní ho dopravili do Záhorskej nížiny pri Malých Levároch. Symbolicky tak spojili najvyšší a najnižší bod našej krajiny. Pochodeň neobišla ani malý Rím. Na Trojičnom námestí ju privítali členovia Klubu tanečného športu Tyrnavia. Pod mestskou vežou zaujali ukážkou činnosti i zástupcovia Speleoklubu Trnava. Ich pričinením si to celoslovenský ohňový pozdrav ďalej namieril do Kamenného mlyna. Pri tamojších rybníkoch ho Trnavčania odovzdali seneckému Automotoklubu.

■ **ZAČAL SA HOKEJOVÝ KEMP** – Pod strechou Mestského zimného štadióna v Trnave sa začal 31. júla šesťdňový 4. ročník kresťanského hokejového kempu pre kategóriu od 9 do 15 rokov. Ide prevažne o chlapcov zo sociálne a ekonomicky slabšieho prostredia. Hlavný organizátor Dr. Ivan Matušek: „Pretože úspech kempu ukázal životaschopnosť myšlienky, rozhodli sme sa vlni založiť pobočku nadácie Hockey Ministries International Slovakia so sídlom v Trnave. Naši adepti sú tento rok rozdelení na mladších a starších. Inštrukcie prebiehajú v slovenskom a anglickom jazyku pod vedením skúsených trénerov, vrátane bývalých hráčov NHL. Všetci pracujú bez nároku na odmenu. Denne dostávajú priestor dva tréningové bloky na ľade. K tomu jedna fáza na suchu. Zelenú má aj hodina duchovnej a mravnej

výchovy, bez preferovania určitej denominácie. Voľné večerné rozprávanie je popretkávané hudbou, premietaním, hrami a relaxom. Vlnajší letný kemp v Trnave bol vyhlásený za jeden z najlepšie organizovaných v celosvetovom meradle. Máme snahu potvrdiť tento trend. Pre rok 2009 sme prichystali ďalšiu novinku. Prítomnosť kanadských koučov a dobrovoľníkov využívame na hodiny hokejovej angličtiny. Pripomínam, že aj vďaka dobrému menu kempu v predošliých ročníkoch sa nedávno podarilo získať z hráčskej nadácie NHLPA tridsať kompletných hokejových výstrojov v hodnote približne 15.000 USD. V rozhodnutí o pridelení dotácie bolo uvedené, že ju poskytl pre talenty HK Trnava z dôvodu obetavej práce s hokejovou mláďou v našom meste.“

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Invalidné dôchodky a sociálne zabezpečenie pacientov s duševnými postihnutím



Otázka duševného zdravia je dôležitou súčasťou života každého človeka. Ak človek nemá duševné problémy, dokáže si zväčša v dospelom veku založiť rodinu, dokáže sa realizovať v práci a vie si vytvoriť sieť priateľov. Dnešná doba kladie na ľudí veľké nároky, ktoré sa týkajú príliš vysokých nárokov zamestnávateľov na zamestnancov, týkajú sa potreby uspieť v konkurenčnom boji a dokázať ustáť rýchle životné tempo. Každý človek je vo svojej podstate individualitou, takže je logické, že časť populácie tieto spoločnosťou kladené nároky nedokáže splňať. Situácia môže byť ešte zložitejšia, ak má človek aj dedičné predispozície (predpoklady) na vznik ochorenia. Takto u niektorých môže vzniknúť aj duševné ochorenie chronického charakteru.

Je dôležité, aby počas priebehu ochorenia bolo o týchto ľuďoch adekvátne postarané, a aby v prípade zlepšenia ich duševného stavu dostali títo ľudia možnosť znovu sa zapojiť do plnohodnotného života. Úlohu poskytovateľa základnej sociálnej siete plní v Slovenskej republike štát, ktorý občanom v núdzi poskytuje peňažnú a inú výpomoc. V ďalšej časti tohto príspevku by som sa chcel venovať konkrétnym formám pomoci, ktorá je poskytovaná občanom.

Invalidný dôchodok

Ak má človek dlhotrvajúce zdravotné problémy, napr. psychického charakteru, jednu z možností na zabezpečenie finančnej istoty je vybavenie invalidného dôchodku. Za invalidného človeka sa považuje občan, ktorý z dôvodu invalidity, resp. dlhodobu prejavujúceho sa ochorenia, stratil úplne alebo čiastočne schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť. Podľa nového dôchodkového systému môže invalidný občan bez obmedzenia pracovať, ale, tak ako zdraví pracujúci ľudia, aj on musí platiť odvody. Každému udeleniu invalidného dôchodku (ďalej ID) predchádza ročná doba, počas ktorej je občan práceneschopný. Za kratší čas nie je reálne udeliť invalidný dôchodok. ID sa vypláca pravidelne každý mesiac a každoročne sa valorizuje, teda vyplácaná suma sa zvyšuje. Človek so zdravotnými problémami si môže invalidný dôchodok nárokovať po odpracovaní minimálne 1

roku, resp. po ročnej platbe dôchodkového poistenia. Invalidný dôchodok sa vybavuje v sociálnej poisťovni. Občan si môže nárokovat invalidný dôchodok, ak sú u neho splnené nasledovné podmienky:

- a) je invalidný;
- b) má potrebný počet rokov obdobia poistenia;
- c) nepoberá predčasný starobný dôchodok alebo nemá nárok na poberanie starobného dôchodku.

Výnimku pri udeľovaní ID dostávajú ľudia, ktorí sa stali invalidní v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania a nepoberajú starobný dôchodok. Občan je uznaný za invalidného v dôsledku dlhodobej choroby a ak sa mu znížila schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou osobou. Invaliditu občana posudzuje posudkový lekár pobočky Sociálnej poisťovne podľa miesta trvalého bydliska. Po posúdení zdravotného stavu občana vydá tzv. posudok. Lekár určuje schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť podľa tabuliek, ktoré sú uvedené v prílohe zákona o sociálnom poistení. Potrebný počet odpracovaných rokov a poistenia na udelenie ID vyplýva z platieb do sociálnej poisťovne.

V prípade zlepšenia zdravotného stavu človeka, ktorý poberá ID, je možné, že vyplácaná suma ID sa mu zníži. V prípade, že občan úplne vyzdravie, tak ID mu môže byť odobraný úplne. O znížení dávky ID, resp. odobratí dávky ID, rozhoduje trojčlenná posudková lekárska komisia. Zasadnutie komisie nie je určené v pravidelných intervaloch, záleží od individuálnej potreby prehodnotenia zdravotného stavu občana. Nárok na ID zaniká dňom právoplatnosti rozhodnutia súdu, na ktorom bol poberateľ ID právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin. Zaniká tiež smrťou poberateľa ID, ale alikvotnú čiastku za posledný nedočerpaný ID môže prebrať jeden z jeho rodinných príslušníkov.

Z pohľadu psychiatrie vieme, že poberanie ID je dôležité predovšetkým pre ľudí s chronickými duševnými ochoreniami, ako napr. chronický priebeh schizofrénie, niektoré formy depresie, lebo im poskytujú prostriedky na základné potreby (napr. platba nájomného, nákup stravy atď.).

Preukaz občana ZŤP

K získaniu preukazu ZŤP musí občan vyplniť žiadosť o vydanie preukazu ZŤP. Predtým však musí posudkový lekár určiť mieru funkčnej poruchy ochorenia, ktorá je vyjadrená v percentách. Ak ochorenie prevyšuje 50 %, občan sa považuje za ťažko zdravotne postihnutého a je mu vydaný preukaz ZŤP. Ak občan, vlastníci preukazu ZŤP vyžaduje sprievodcu, vydá sa mu preukaz označený červenou čiarou.

Výhodou držiteľa preukazu je, že môže:

- a) cestovať v MHD, medzimestských autobusoch SAD a vlakoch ŽSR bezplatne;
- b) bezplatne si vybaviť označenie osobného motorového vozidla symbolom ZŤP, ktoré sa vybavuje na krajskom úrade;
- c) vybaviť si vyznačenie parkovacieho miesta pred domom;
- d) získať zľavy a zvýhodnenia na rôznych kultúrnych, spoločenských a športových podujatiach;
- e) informovať sa aj o ďalších zľavách, prípadne o oslobodení od koncesionárskych poplatkov.

Vybavovanie kompenzačného príspevku

Určitou možnosťou materiálnej výpomoci pre ľudí s duševnými problémami je aj možnosť získania kompenzačného príspevku.

Oblasti kompenzácií:

- a) mobilita a orientácia – kompenzácia zníženej pohybovej alebo orientačnej schopnosti u občana;
- b) komunikácia – narušená schopnosť komunikácie, snaha o zlepšenie styku so spoločenským prostredím;
- c) zvýšenie výdavkov – použitie položky na stravovanie, šatstvo a pre ľudí s ťažkým telesným postihnutím na nákup auta;
- d) sebaobsluha – ak na základe poškodených fyzických a psychických funkcií si nemôže zabezpečiť úkony sebaobsluhy, starostlivosti o seba.

Osobná asistencia

Ide o pomoc osobe s ťažkým zdravotným poškodením a týka sa najmä osôb s fyzickými poškodeniami. Osobnú asistenciu vykonáva osobný asistent. Asistent robí podporu pri plnení rodinných rolí, pracovných a vzdelávacích aktivít.

Vybavovanie jednorazovej dávky v hmotnej núdzi

Tento druh sociálnej dávky sa vybavuje na sociálnom oddelení miestneho úradu. Ako z názvu vyplýva, tento druh dávky sa poskytuje 1-krát, max. 2-krát, a to za obdobie 1 roka. K získaniu tejto dávky je potrebné vyplniť príslušný formulár a priložiť doklady o zaplatení nájomného, inkasa, občiansky preukaz, doklad o potrebe hradenia položky (napr. potvrdenie od doktora, kvôli liekom). Dávka sa môže prideliť napr. na jednorazové zaplatenie nájomného, ale aj nákup ošatenia, nákup liekov a iné položky.

Ak vás téma duševného zdravia zaujíma, prípadne máte otázky, týkajúce sa duševného zdravia, môžete kontaktovať členov neziskovej organizácie KOMPAS – Komunitná pomoc a starostlivosť na emailovej adrese kompasno@gmail.com, prípadne Kanceláriu Zdravé mesto Trnava, s ktorou nezisková organizácia spolupracuje.

Mgr. Peter Špalek, KOMPAS – Komunitná pomoc a starostlivosť, n.o.

Ženy smú na potrat po dvoch dňoch od poučenia

Novelu zákona o zdravotnej starostlivosti, ktorá prináša zmeny v oblasti umelého potratu, predložili poslanci Ludmila Mušková a Štefan Zelník. Novelu podporilo 87 poslancov Národnej rady, keď jej prijatiu napomohlo rozhodnutie poslanca D. Lipšica stiahnuť z rokovania parlamentu podobný návrh.

Podľa novely zákona bude lekár informovať ženu požadujúcu umelé ukončenie tehotenstva o rizikách tohto zákroku, o aktuálnom vývojovom štádiu dieťaťa, o možnostiach utajeného pôrodu, podpore počas gravidity zo strany mimovládnych organizácií a možnosti dať dieťa na adopciu. Po týchto informáciách podpíše žena informovaný súhlas, že bola lekárom poučená.

Tehotná žena uvažujúca o umelom potrate dostane 48-hodinovú lehotu, ktorá po poučení lekárom vytvára priestor, aby zodpovedne zvážila nutnosť interrupcie a uvedomila si možnosť záchrany ľudského života iným riešením svojej situácie. Ministerstvo zdravotníctva bude uverejňovať na svojej internetovej stránke aktuálny zoznam občianskych združení, neziskových organizácií, nadácií a cirkevných organizácií, ktoré poskytujú finančnú, materiálovú a psychologickú pomoc v tehotenstve.

Lekár sa stane závažným informátorom tehotnej ženy, ktorého poučenie bude motívovať k záchrane počätého ľudského života.

prof. MUDr. Bohumil CHMELÍK, PhD, Trnavská univerzita v Trnave

Prednáška o liečbe reumatoidnej artritídy

Liga proti reumatizmu na Slovensku, Miestna pobočka Trnava, pozýva všetkých záujemcov na odbornú prednášku, ktorá sa uskutoční 16. septembra o 16.00 h v zasedačke bývalého Tatraskla na Trhovej ulici.

Na tému reumatoidná artritída a biologická liečba bude prednášať MUDr. Oľga Lukáčová z Národného ústavu reumatických chorôb v Piešťanoch. O betaglukáne v súvislosti s podporou imunity u detí a žien bude hovoriť MUDr. Eva Žďárská z Glukánovej poradne v Brne.

Výbor Ligy proti reumatizmu, Miestna pobočka Trnava

Prednáška – Škola verejného zdravia

Kancelária Zdravé mesto Trnava vás pozýva na prednášku siedmeho ročníka cyklu Zdravie všetkými pohľadmi (Škola verejného zdravia).

Prednáška sa uskutoční 24. septembra o 17.00 h v zasedacej miestnosti na Trhovej ulici 2 (bývalé Tatrasklo). Téma prednášky ešte nebola v čase uzávierky tohto čísla vybraná.

Garant: prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD., Trnavská univerzita

Recepty zeleninových jedál

Recept zo súťaže zeleninových jedál Dni zdravia

Cukinové placky

Potrebuje: 550 g cukiny, 250 g zemiakov, 200 g cibule, 2 vajcia, 4 – 5 lyžíc múky, 4 – 5 lyžíc strúhanky, 4 – 5 lyžíc sekanej petržlenovej vňate, soľ, čierne korenie, olej na vyprážanie.

Cukinu a zemiaky na hrubo postrúhame, cibuľu nakrájame a dáme do misky, pridáme vajcia, múku, strúhanku, vňatku, soľ a korenie, a vymiešame. Na oleji vysmážame do zlatožlta a servírujeme.

Recept do súťaže zaslala S. Blažová

Recept zo zahraničia

Tortilla de calabaza – španielska tekvicová omeleta

Očistenú dreň tekvice pokrájame na slížiky podobnej hrúbky ako najtenšie pomfrity. Na rozohriatom oleji po oboch stranách osmažíme do hneda, ochutíme estragónom, cesnakom, soľou a korením. Zalejeme rozšľahaným vajcom a osmažíme po oboch stranách.

Rubriku pripravuje MUDr. Bohumil Chmelík

ZOOM + medzinárodný a cappella festival 2009

■ **štvrtok 24. septembra**
19.00 FRAGILE (Slovensko)

■ **sobota 26. septembra**
19.00 AFFABRE CONCINUI (Poľsko)

■ **piatok 25. septembra**
19.00 PITSJ (Nórsko)
VELVET VOICES (Rakúsko)

Koncerty sa uskutočnia v sále Marianum
Arcibiskupského paláca v Trnave.

Fotoart 2009 v exteriéri a interiéri Empirového divadla v Hlohovci

Mestské kultúrne centrum Hlohovec a fotoGEN – združenie fotografov z Trnavy a regiónu

■ 14. august

□ 16.30 h Seminár pre účastníkov

Hlohovského Fotomaratónu pod vedením trnavského fotografa Blažejka Vitteka

□ 18.00 h Oficiálne otvorenie FOTOART-u

2009, vernisáž spoločnej výstavy regionálnych autorov a hostí Pavla Pechu a Rasťa Čambála v Empirovom divadle, vystúpenie Martina Geišberga

□ 20.00 h koncert skupiny LaBon

■ 15. august

□ 14.00 h Začiatok umeleckej inštalácie „nepotrebných vecí“

exteriérová prezentácia fotografií

(fotopark), stretnutie členov fotoklubov

□ 16.00 h Workshop

tematicky zameraný na fotografovanie portréty v exteriéri pod vedením Rasťa Čambála, člena Zväzu výtvarných umelcov západoslovenského kraja

□ 18.00 h Literárne pásmo **Mäsožravé kreslo**

v interpretácii autora / Pero Le Kvet

□ 20.00 h Koncert – **Filip Marek Záleský, skupina DVA (CZ)**

■ 16. august

□ 20.00 h **Audiovizuálne vystúpenie hudobnej skupiny LaBon**

www.mskchc.sk, www.fotogen.sk

Galéria Jána Koniarka



Kopplova vila

■ INTERTEXT

medzinárodná výstava umenia konceptuálneho textu v obraze a iných médiách

Výstava potrvá do 30. augusta

■ Ex/In (exteriér/ interiér

Exteriér – Juraj Meliš – DIALÓG POTVRDENÝ (expozícia exteriérovej plastiky na nádvorí GJK v Trnave)

Interiér – Milan Houser – Vanitas (inštalá-

cie v interiéri), do 20. septembra

■ **KIUB 3, Kopplova vila**

MARTIN KUDLA

Výstava prezentujúca tvorbu mladého výtvarníka, absolventa Fakulty umení TU v Košiciach, do 30. augusta

Synagóga – Centrum súčasného umenia

■ **MILAN MIKULA – INŠTALÁCIE**

Výstava potrvá do 23. augusta

Západoslovenské múzeum

KLÁŠTOR KLARISIEK

Múzejné námestie 3

expoziácie:

ARCHEOLÓGIA, GOTICKÁ TRNAVA, DEJINY TRNAVY, UMELECKÉ REMESLO V ČÍNE A JAPONSKU, KAMPANOLOGICKÁ EXPOZÍCIA, ORATÓRIUM, ĽUDOVÁ HRNČINA, ĽUDOVÝ ODEV ZÁPADNÉHO SLOVENSKA, PRÍRODA MALÝCH KARPÁT, KRÁSA ZAŠLÝCH ČIAS, ŠTEFAN CYRIL PARRÁK – pocta kráľovi zberateľov, SAKRÁLNE PAMIATKY

výstavy:

■ **RODINNÉ STRIEBRO**

Výstava k 55. výročiu

Západoslovenského múzea v Trnave

Vernisáž vo štvrtok 24. septembra o 17.00 h v klariskom kláštore

■ **PERO LE KVET:**

Život a dielo patafyzika – autorská výstava, do 15. októbra

■ **ANN(D)UAL 2009**

Výročná výstava and gallery, do 15. októbra

■ **FLÓRA V OKOLÍ PRIEHRAD ZÁPADNÉHO SLOVENSKA**, do 15. októbra

■ **DOBA SMALTOVÁ**

Výber z produkcie smaltovní na Slovensku do 31. marca 2010

■ **ŠTEFÁNIKOV RODNÝ KRAJ**

Výstava malieb prof. Jany Krivošovej do 31. augusta

MINERÁLY SLOVENSKA

Výber z mineralogickej zbierky ZsM
do 31. januára 2010

EURO A PENIAZE MINULOSTI

do 31. augusta

ZBIERKOVÝ PREDMET MESIACA

Sekera – pracovný nástroj i zbraň
z archeologickej zbierky ZsM

DOM HUDBY M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

Ul. M. Schneidera Trnavského 5, Trnava

expozičné:

PAMÄTNÁ IZBA MIKULÁŠA SCHNEIDERA

TRNAVSKÉHO, DEJINY CIRKEVNÉHO
HUDOBNÉHO SPOLKU, DVORANA SLÁVY DOBRA

MÚZEUM KNÍŽNEJ KULTÚRY – OLÁHOV SEMINÁR

Námestie sv. Mikuláša 10

expozičné:

WILLIAM SCHIFFER

ŽIVOT A DIELO SOCHÁRA A MEDAILÉRA

EX LIBRIS A SUPRALIBROS

zo zbierok ZsM v Trnave
do 30. septembra

Divadlo Jána Palárika

**veľká sála**

10. 9. štvrtok 19.00 ■ VRÁTILA SA RAZ V NOCI

16. 9. streda 10.00 ■ NOSOROŽEC

17. 9. štvrtok 19.00 ■ HVIEZDA ZÁPADU

Finálový galavečer talentov MY TRNAVSKÉ
NOVINY

19. 9. sobota 18.00 ■ TRNAVSKÉ DNI 2009
GALAPROGRAM

21. 9. pondelok 10.00 ■ MACO MAŤO HLADÁ
HNIEZDO

22. 9. utorok 19.00 ■ TAJOMSTVO GRETY

23. 9. streda 10.00 ■ 800 MÍL. PO

štúdio

18. 9. piatok 19.00 ■ VOLAKEDY A DNES

30. 9. streda 19.00 ■ TEMNE LÁKAVÝ SVET

Knížnica Juraja Fándlyho v Trnave



PRÁZDNIHOVÝ SUPERKLUB 2009. Každú
augustovú stredu dopoludnia od 10.00
do 12.00 h v záhrade knižnice, v prípade
nepriaznivého počasia v oddelení pre deti

5. augusta HRADY A ZÁMKY SLOVENSKA

Host: doc. RNDr. Ján Lacika, CSc., redaktor
časopisu Krásy Slovenska

12. augusta TRNAVA – NÁŠ MALÝ RÍM

Zaujímavosti Trnavy ukryté v súťažných
otázkach

19. augusta SLOVENSKÉ MAMIČKY...

Súťaž v spievaní slovenských ľudových
i moderných pesničiek

**26. augusta AKO SME PRÁZDNIHOVALI
A SLOVENSKO LEPŠIE SPOZŇAVALI**

Slávnostná rozlúčka s prázdninami
a vyhodnotenie najaktívnejších
„superklubákov“

Vstup na platný čitateľský preukaz, vítaní
sú i rodičia, starí rodičia, starší súrodenci.

18. septembra**LITERÁRNY SALÓN TRNAVA**

Vyhlasenie výsledkov a oceňovanie autorov
víťazných prác zo súťaže Literárny salón
Trnava, konanej pod záštitou predsedu
Trnavského samosprávneho kraja
Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

24. septembra o 17.00 h**ROHÁČ V ZÁHRADE**

Stretnutie v rámci klubu Fórum humoristov.
Hostami budú bývalí redaktori časopisu Roháč
Záhrada knižnice, v prípade nepriaznivého
počasia čítareň

DEVIATKOVÁ MARIENKA

Veľká čitateľská súťaž pre triedne kolektívy
pri príležitosti nedožitých 90. narodenín
spisovateľky Márie Ďuričkovej.

Vyhlasenie: 29. 9. 2009

Vyhodnotenie: december 2009

*Západoslovenské múzeum, Galéria Jána Koniarka, Divadlo Jána Palárika a Knižnica
Juraja Fándlyho sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja*

Prázdninové školské dvory v auguste

■ ZŠ Atómová

3. – 28. augusta (okrem víkendov) od 8.00 do 14.00 sprístupnené vonkajšie ihriská s pedagogickým dozorom

■ ZŠ A. Kubinu

3. – 21. augusta (okrem víkendov) od 9.00 do 14.00 sprístupnené športoviská a telocvična, v stredu + učebňa informatiky s prístupom na internet

■ ZŠ M. Gorkého

3. – 28. augusta (okrem víkendov) od 9.00 do 13.00 sprístupnené školské športové ihriská, telocvične, spoločenská miestnosť, mestská knižnica

■ ZŠ s MŠ I. Krasku

3. – 28. augusta (okrem víkendov) od 9.00 do 13.00 sprístupnený celý areál, všetky ihriská a hracie plochy, počítačové učebne, interiérové a exteriérové triedy, školské chodby

■ ZŠ K. Mahra

3. – 28. augusta (okrem víkendov) od 9.00 do 14.30 sprístupnené športoviská, telocvične, pohybové štúdio a odborné učebne (2 počítačové a 1 pre výtvarnú výchovu)

■ ZŠ Nám. SUT

3. – 31. augusta (okrem víkendov) od 9.00 do 16.00 sprístupnené školské dvory

■ ZŠ Vančurova

3. – 28. augusta (okrem víkendov) od 9.00 do 12.00 Stolný tenis – v telocvični je 8 stolov a kvalifikovaní tréneri. Určené pre začiatočníkov i pokročilejších

■ Kalokagatia – CVČ

17. – 28. augusta (okrem víkendu) od 8.30 do 16.30 tvorivé dielne, športové hry, sprístupnená odborná počítačová miestnosť

Program kina Hviezda

1. – 2. 8. ■ TRANSFORMERS. POMSTA PORAZENÝCH, 17.30 a 20.00 h
3. – 5. 8. ■ DENNÍK NYMFOMANKY
17.30 a 19.30 h
6. – 9. 8. ■ SPOJENIE NENADVIAZANÉ
17.30 a 19.30 h
10. – 11. 8. ■ ZACK A MIRI TOČIA PORNO
17.30 a 19.30 h
12. 8. ■ NENARODENÍ, 17.30 a 19.30 h
13. – 16. 8. ■ ŽENY MŮJHO MUŽA
17.30 a 19.30 h
17. – 19. 8. ■ STAR TREK
17. 8. o 17.30 a 19.45 h, 18. 8. o 17.30 h, 19. 8. iba o 19.45 h
18. 8. ■ PREDČÍTAČ, 18. 8. iba o 19.45 h
19. 8. ■ HANNAH MONTANA
iba o 17.30 h
20. – 21. 8. ■ VOJNA NEVIEST

17.30 a 19.30 h
22. – 23. 8. ■ V MENE KRÁĽA
17.30 a 19.30 h
24. – 26. 8. ■ NA ODSTREL
17.30 a 19.45 h
27. – 28. 8. ■ X-MEN ORIGINS. WOLVERINE
17.30 a 19.30 h
29. – 30. 8. ■ POKOJ V DUŠI
17.30 a 19.30 h
31. 8. – 3. 9. ■ DVOJITÁ HRA
17.30 a 19.45 h

DETSKÉ PREDSTAVENIA

Začiatok prestavenia sobota a nedeľa o 15.30 h, ak nie je uvedené inak
1. – 2. 8. ■ SIMPSONOVCI VO FILME
8. – 9. 8. ■ WALL – E
15. – 16. 8. ■ MONŠTRÁ VS. VOTRELCI

21. – 24. 8. ■ DOBA ĽADOVÁ – 3

29. – 30. 8. ■ BLESK

PRÍRODNÉ KINO

Začiatok všetkých filmových predstavení do 13.08. o 21.00 h, od 15. 8. o 20.30 h. Na všetky filmy platí prístupnosť od 15 rokov

1. – 8. ■ FESTIVAL POULIČNÝCH DIVADIEL od 11.00 do 23 00 h

2. 8. ■ DIVADLO PRE DETI, MAŠKRTNÝ KOŠÍK 15.00 h, vstup zdarma

■ KONCERT DYCHOVÝCH HUDIEB 18.00 h

2. – 3. 8. ■ TRANSFORMERS. POMSTA PORAZENÝCH

4. – 6. 8. ■ DENNÍK NYMFOMANKY

7. – 8. 8. ■ TRNAVSKÝ JAZZYK (JAM SESSION AMFIK CAFE)

9. 8. ■ DIVADLO PRE DETI, DIVADLO MARTIN 15.00 h, vstup zdarma

■ KONCERT DYCHOVÝCH HUDIEB, 18.00 h

■ SPOJENIE NENADVIAZANÉ

10. – 11. 8. ■ ZACK A MIRI TOČIA PORNO

12. 8. ■ VEREJNÍ NEPRIATELIA

13. 8. ■ RYTMUS & TINA

14. 8. ■ VEREJNÍ NEPRIATELIA

15. 8. ■ SPARTAK FANS PARTY

od 17.00 do 19.30 h

■ ŽENY MŮJHO MUŽA

16. 8. ■ DIVADLO PRE DETI. ANNA, MALÁ ČARODEJNICA

15.00 h, vstup zdarma

■ KONCERT DYCHOVÝCH HUDIEB , 18.00 h

■ ŽENY MŮJHO MUŽA

17. 8. ■ FALCO

18. – 19. 8. ■ HANNAH MONTANA

20. 8. ■ VOJNA NEVIEST

21. 8. ■ KONCERT RICHARDA MÜLLERA

21.00 h

22. 8. ■ AMFIK COUNTRY FEST

od 15.00 h

23. 8. ■ TRNAVSKÁ BRÁNA, VYSTÚPENIE SLUK-u

24. – 25. 8. ■ MAMMA MIA!

26. – 27. 8. ■ MESTO EMBER

28. – 29. 8. ■ STRETNIUTIE DIECÉZNEJ MLÁDEŽE

30. 8. ■ DIVADLO PRE DETI, POSTRACH SAMKO

15.00 h, vstup zdarma

■ KONCERT DYCHOVÝCH HUDIEB, 18.00 h

30. 8. ■ POKOJ V DUŠI

31. 8. ■ „ A POME DO ŠKOLY!“, HEX, HORKÝŽE

TRNAVSKÉ KULTÚRNE LETO

■ **31. júla – 1. augusta od 11.00 do 23.00 h v mestskom amfiteátri FESTIVAL POULIČNÉHO DIVADLA**

■ **KONCERTY DYCHOVÝCH HUDIEB každú nedeľu o 18.00 h v mestskom amfiteátri alebo v Bernolákovom sade**

□ 2. augusta o 18.00 h v amfiteátri TATRACHEMKA, Trnava

□ 9. augusta o 18.00 h v amfiteátri NADLIČANKA, Nadlice

□ 16. augusta o 18.00 h v amfiteátri SKALANKA, Trenčín

□ 23. augusta o 18.00 h v Bernolákovom sade ROVINA, Veľké Kostofany

□ 30. augusta o 18.00 h v amfiteátri GLÓRIA, Brno

■ **2. augusta o 15.00 h v mestskom amfiteátri DETSKÉ DIVADIELKO**

■ **7. – 8. augusta v mestskom amfiteátri TRNAVSKÝ JAZZYK džezový festival**

■ **9. augusta – 11. septembra TRNAVSKÉ ORGANOVÉ DNI 2009 XIV. ročník medzinárodného organového festivalu v Bazilike sv. Mikuláša**

■ **13. augusta o 20.00 h v mestskom amfiteátri**
RYTMUS & TINA

■ **15. augusta o 17.00 h v mestskom amfiteátri**
SPARTAK Fans Party

koncert pre fanúšikov SPARTAKA TRNAVA
pred zápasom SPARTAK – KOŠICE)

■ **16. augusta o 15.00 h v mestskom amfiteátri**
DETSKÉ DIVADIELKO

■ **21. augusta o 21.00 h v mestskom amfiteátri**
RICHARD MÜLLER

■ **21. – 23. augusta**
na Trojičnom námestí
TRNAVSKÁ BRÁNA 2009
medzinárodný folklórny festival

□ 23. augusta o 20.30 h
v mestskom amfiteátri
SEN – celovečerný program SĽUK-u

■ **22. augusta od 15.00 h v mestskom amfiteátri**

AMFIK COUNTRY FEST – Allan Mikušek & AM Band; Belasí; Poutníci; Bumerang; Eda Wild jr. & Wild Band; Longhorns; Žobráci; NASHVILLE country dance group

■ **28. – 29. augusta v mestskom amfiteátri**
STRETNUTIE DIECÉZNEJ MLÁDEŽE

■ **30. augusta o 15.00 h v mestskom amfiteátri**
DETSKÉ DIVADIELKO

■ **31. augusta v mestskom amfiteátri**
„A pome do školy!“
HEX, Horkýže Slíže, moderuje PYCO

■ **LETNÉ CESTOVANIE ČASOM**
DO HISTORICKEJ TRNAVY

stretnutie je každú nedeľu o 15.30 h pred
radnicou na Hlavnej ulici

□ 2. augusta od 15.30 do 17.00 h
Spoločenský život v meste

□ 9. augusta od 15.30 do 17.00 h História
školsťva v Trnave

□ 16. augusta od 15.30 do 17.00 h
Zvonolejárstvo a zvony v Trnave

□ 23. augusta od 15.30 do 17.00 h
Pôsobenie ostrihomských arcibiskupov
v Trnave

□ 30. augusta od 15.30 do 17.00 h Sochy
a súsošia

(Zmeny v programe sú vyhradené)

Trnavský JAZZyk 2009

Festival jazzovej hudby 7. – 8. augusta v mestskom amfiteátri

■ **piatok 7. augusta**

□ 18.00 – 18.45 DAVID KOLLAR
International Project

□ 19.30 – 20:15 H PROJEKT

□ 20.45 – 21:30 MICHAL BUGALA Group

□ 22.00 – 23:00 OSKAR RÓZSA
Partnership Unlimited

□ 23.30 – 03.00 JAMM SESSION
– Dj C.o.d.e. (Café Amfik)

■ **sobota 8. augusta**

□ 14.00 – 22.00 ART PICNIC – prezentácia
mladých výtvarníkov a fotografov

□ 18.00 – 19.20 DRÁPAČKY – kultová
komédia v podaní divadla DINO (scenár
a réžia Kamil Žiška)

□ 19.30 – 20.15 ALL TIME JAZZ & LUCIA
LUŽINSKÁ

□ 20.45 – 21.30 ACOUSTIC COLOURS

□ 22.00 – 23.00 MARTIN VALIHORA Group
with special guest Anita Soul

□ 23.30 – 03.00 JAMM SESSION (Café Amfik)

Moderátor: Kamil Mikulčík

TRNAVSKÉ DNI 2009

venované 20. výročiu 17. novembra 1989, 85. výročiu posviacky
Evanjelického kostola, 160. výročiu vzniku Katolíckych novín

■ Piatok 18. septembra

- **10.00 h Slávnostné prijatie hostí Trnavských dní**
v reprezentačných priestoroch radnice

□ 10.45 h STANISLAV DUŠÍK

Otvorenie výstavy grafika a ilustrátora, akad. mal. Stanislava Dušika z Florencie v západnom krídle radnice

Prehliadka výstavy obrazov významných slovenských umelcov zo zbierky Michala Želiara Lošonského
v radničnej kaplnke

- **16.00 h Slávnostné zasadnutie Klubu priateľov Trnavy** v zasadacej sieni Spolku svätého Vojtecha

□ 17.00 h VEČER POÉZIE A HUDBY

z tvorby Bohumila Chmelíka, Karola Kapellera, Evy Fordínálovej, Miroslava Danaja na nádvori Spolku svätého Vojtecha

■ Sobota 19. septembra

□ 9.30 h EKUMENICKÉ STRETNIUTIE

v Evanjelickom kostole pri príležitosti 85. výročia posvätenia chrámu Božieho

□ 11.00 h PODOBY ŽIVOTA PRED A PO...

Prednášky o možnostiach pred a po roku 1989 v sále Pázmaneum na Univerzitnom námestí

Páter Timotej Masár, SJ: Až po samý kraj zeme

Mgr. Michal Dzurjanin: Dovoľené a možné do nežnej revolúcie

Misia India – jezuitská dobrovoľná misia

□ 18.00 h PREMENY

Galaprogram Trnavských dní 2009 v Divadle Jána Palárika

Výstava k 160. výročiu vzniku Katolíckych novín vo foyeri divadla

TRNAVSKÉ ORGANOVÉ DNI 2009

**XIV. ročník medzinárodného organového festivalu
v Dóme Sv. Mikuláša v Trnave**

Pod záštitou J. E. Mons. Róberta Bezáka, arcibiskupa trnavského

■ nedeľa 9. augusta o 20.00 h WOLFGANG REISINGER / Wien

V spolupráci s Rakúskym kultúrnym fórom v Bratislave

■ nedeľa 16. augusta o 20.00 h MASSIMO NOSETTI / Torino

■ nedeľa 23. augusta o 20.00 h JOZEF KOTOWICZ / Białystok

V spolupráci s Poľským inštitútom v Bratislave

■ nedeľa 30. augusta o 20.00 h MÁRIA PLŠEKOVÁ / Nitra

■ nedeľa 6. septembra 20.00 h AI YOSHIDA / Tokio

■ piatok 11. septembra o 20.00 h ŽILINSKÝ KOMORNÝ ORCHESTER

MIEŠANÝ SPEVÁCKY ZBOR TIRNAVIA

Andrej Rapant (Trnava), zbormajster, tenor
Marián Lejava (Bratislava), dirigent
David di Fiore (Seattle), organ
Martin Bako (Bratislava), organový pozitív
Hilda Gulyásová (Bratislava), soprán
Gabriela Hübnerová (Bratislava), alt
Peter Kollár (Bratislava), bas
F. Poulenc, J. Haydn

Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

MESTO TRNAVA

**v spolupráci s Trnavským ľudovým cechom
a folklórnym súborom Trnafčan vás pozývajú na VIII. ročník
medzinárodného festivalu folklórnych súborov**

TRNAVSKÁ BRÁNA 2009

21. august, piatok**Trojčinné námestie****16.00 h – NA JARMEKU I**

Živá dielňa, ktorá ponúkne
návštevníkom najrozmanitejšie
produkty ľudovoumeleckej výroby

**17.00 h – OTVÁRAJTE SA
TRNAFSKÉ BRÁNY**

Slávnostné otvorenie festivalu –
program trnavských súborov venovaný
zosnulému trnavskému folkloristovi
Leovi Blažekovi

18.30 h – VITAJTE, VZÁCNÍ HOSTÉ

Program folklórnych súborov krajín v-4
a ostatných zahraničných súborov
Regionálny goralský súbor SYKOWNI,
Zaluczne, Poľsko, folklórny súbor
Kéve, Ráckeve Maďarsko, združenie
folklórnych tanečníkov a spevákov
Old Stars z Břeclavi (Česká republika),
Terchovská muzika Juraja Jánošíka
a ženská spevácka skupina Tíšina
z Belej, slovenský umelecký
súbor Krajan-VOJVODINA z Kulpína
(Srbsko), folklórny súbor Kangasalan
Kansantanssijat z Kangasaly (Fínsko),
folklórny súbor Argonavtes z
Kilkisu (Grécko)

21.30 h – PREDSTAVUJE SA VÁM...

Celovečerný program jubilujúcich
folklórnych súborov Poľana Brno, ČR
a FS Trnafčan Trnava

22. august, sobota**radnica****10.30 h – Koncert domažlickej
DUDÁCKEJ MUZIKY (ČR)****Hlavná ulica****11.00 h – KROJOVANÝ SPRIEVOD****Trojčinné námestie****11.00 h – NA JARMEKU II****11.30 h – ZASPÍVAJTE SI S NAMI
PROGRAM SPEVÁCKYCH SKUPÍNÍ**

Opoječanka z Opoja, Jatelinka
z Abrahámu, Rozmarín z Majcichova,
Kátlovani z Kátloviec, Špačinčanka zo
Špačiniec, Modrančanka z Modranky,
spevácka skupina Cifer, detský
folklórny súbor Dudvážtek, spevácka
skupina Dudváh a folklórna skupina
Dudváh z Križovian nad Dudváhom

15.00 h – KTO JE KTO?

Program detských folklórnych súborov
Dubravěnka, Dubňany, Česká republika,
Krakovanček, Krakovany, Rozmarínček,
Majcichov, Trnavček, Trnava

16.30 h – POHLADY POZNANIA

Program zahraničných folklórnych
súborov
Regionálny goralský súbor SYKOWNI,
Zaluczne, Poľsko, folklórny súbor
Kéve, Ráckeve, Maďarsko, združenie
folklórnych tanečníkov a spevákov
Old Stars Břeclav, Česká republika,
Terchovská muzika Juraja Jánošíka

a ženská spevácka skupina Tíšina z Belej, Dudácka muzika z Domažlic, (Česká republika), slovenský umelecký súbor Krajan-VOJVODINA z Kulpína (Srbsko), folklórny súbor Kangasalan Kansantanssijat z Kangasaly (Fínsko), folklórny súbor Argonavtes z Kilkisu (Grécko)

18.30 h – NA MUZIKE

Program trnavských folklórnych súborov a skupín

Folklórna skupina Opojčanka z Opoja, Jatelinka z Abrahámu, Rozmarín z Majcichova, Dudváh z Krížovian nad Dudváhom, Špačinčanka zo Špačiniac, spevácka skupina Dudváh z Krížovian nad Dudváhom, folklórna skupina Cífer a folklórny súbor Trnafčan z Trnavy

20.00 h – SPIEVA, HRÁ, TANCUJE...

Celovečerný program slovenských folklórnych súborov

Trnafčan z Trnavy, Devín z Bratislavy, Vršatec z Dubnice nad Váhom, Terchovská muzika Juraja Jánošíka a spevácka skupina Tíšina z Belej

21.30 h – HUSLOVAČKA II

v podaní folklórneho súboru DRAGÚNI z Bratislavy

23. august 2009, nedeľa

Kostol sv. Jakuba

10.00 h – SLÁVNOSTNÁ SVATÁ OMŠA

za účasti folklórnych súborov
Priamy prenos Mestskej televízie Trnava

Sad Antona Bernoláka

18.00 h – KONCERT DYCHOVEJ HUDBY ROVINA, Veľké Kostoľany

mestský amfiteáter

20.30 h – SEN

Reprezentačný program SLUK-u

Sprievodné podujatia:

cukráreň AIDA

TRNAVSKÁ BRÁNA VO FOTOGRAFII

Výstava fotografií z predchádzajúcich ročníkov

mestská veža

UŽ JÁ VÁCEJ V KERESTÚRE NEBUDEM

Výstava venovaná významnému trnavskému folkloristovi LEOVI BLAŽEKOVI

Projekt sa realizuje s finančnou podporou Vyšegrádskeho fondu a Trnavského samosprávneho kraja. Generálny partner: Auto-Ímpex spol. s r. o, Hlavný partner: VÚJE, a. s. Partner: Trnavská vodárenská spoločnosť, a.s.

Kostoly sprístupnené cez turistickú sezónu

BAZILIKA SV. MIKULÁŠA

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

Ne: 14.00 – 17.00 h

KATEDRÁLA SV. JÁNA KRSTITEĽA

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

KOSTOL SV. JAKUBA – františkánsky

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

KOSTOL NAJSV. TROJICE – jezuitský

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

KOSTOL SV. HELENY

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

EVANJELICKÝ KOSTOL a. v.

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

TRADIČNÝ TRNAVSKÝ JARMOK 2009

Piatok 11. septembra Sprievodné podujatia:

Hlavná ulica

- ☐ 13.50 h FUNNY FELLOWS & ZUZANA HAASOVÁ

Trojličné námestie

- ☐ 16.00 h SÚKROMNÉ TANEČNÉ KONZERVATÓRIUM A SÚKROMNÁ ZUŠ PRI ŠTÚDIU BALETU DUŠANA NEBYLU – moderný a ľudový tanec, hip-hop
- ☐ 17.00 h ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA M. SCH. TRNAVSKÉHO

- Na Trnavskom jarmoku – scénické pásmo hudobná skupina FORTE so spevákmí, hip-hop tance
- ☐ 19.00 h ROBO OPATOVSKÝ & BAND
 - ☐ 20.30 h KOMAJOTA

11. – 13. septembra od 10.00 do 18.00 h
ĽUDOVOUMELECKÉ REMESLÁ
Hlavná ulica, Trojičné námestie, mestský amfiteáter

11. – 12. septembra od 10.00 do 16.00 h
TRNAVSKÝ ŠERMIARSKY CECH
pozíva do veže mestského opevnenia na Františkánskej ulici

11. – 12. septembra od 10.00 do 18.00 h
OKRESNÁ VÝSTAVA OVOCIA, ZELENINY A KVETOV
Katolícka jednota Slovenska, Novosadská ulica

11. – 13. septembra v Kalokagatii
– Centre voľného času na Streleckej ulici
JARMOČNÁ VÝSTAVA DROBNÝCH ZVIERAT
11. 9. od 13.00 do 18.00 h
12. 9. od 8.00 do 18.00 h
13. 9. od 8.00 do 16.00 h
Organizuje ZO SZCH, Veľké Kostoľany

Sobota 12. septembra

Trojličné námestie

- ☐ 10.00 h detský folklórny súbor TRNAVČEK
- ☐ 11.00 h ROZPRÁVKA O SIEDMICH KOZLIATKACH, Divadlo bez opony
- ☐ 14.00 h THE DOWNHILLS
- ☐ 16.00 h folklórny súbor TRNAFČAN
- ☐ 17.30 h MARTIN JAKUBEC a AKCENT LIVE

Mestský amfiteáter

20.30 h TO NAJLEPŠIE Z RADOŠINSKÉHO NAIVNÉHO DIVADLA
Radošinské naivné divadlo

Zábavné atrakcie

10. – 12. 9. od 8.00 do 22.00 h
13. 9. od 8.00 – 20.00 h
na uliciach Hornopotočná, Paulínska, Dolnopotočná, Dolné bašty

Nedeľa 13. septembra

Trojličné námestie

- ☐ 10.00 h EMINENT
- ☐ 13.00 h CIMBALOVÁ HUDBA
- ☐ 15.00 h DELIKATESA
- ☐ 16.00 h BYSTRÍK S KAPELOU
- ☐ 18.00 h THE BLUES MOTHER IN LAW

ŠPORT

11. – 13. 9. o 14.00 a 10.00 h
JARMOČNÝ TURNAJ ŽIEN A KADETIK
O POHÁR PRIMÁTORA MESTA TRNAVA
– basketbal
Mestská telocvičňa Slávia, Na rybníku (pri tenisových dvorcoch)

Najbližšie vydanie Novínok z radnice vyjde 1. októbra 2009

Novinky z radnice nájdete aj na www.trnava.sk

NOVINKY Z RADNICE – informačný mesačník mesta Trnava. Vydavateľ: Mesto Trnava. IČO: 00313114. Evidenčné číslo: EV 2899/09. Šéfredaktor: Ing. Pavol TOMAŠOVIČ, tlačový tajomník. Redaktorka: Elena Ursinyová. Grafická úprava: Andrej Grossmann. Redakcia: Radnica, Hlavná 1, 917 71 Trnava. Číslo telefónu: 033/32 36 348. E-mail: pavol.tomasovic@trnava.sk, elena.ursinyova@trnava.sk. Náklad 5 000 ks. Redakcia nevyžiadané rukopisy a fotografie nevracia. Tlač: B-print, Dedinská 28 Trnava.